

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Migrační krize v Německu a její důsledky pro Českou republiku

Ksenia Kirsanova

© 2018 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Ksenia Kirsanova

Provoz a ekonomika

Název práce

Migrační krize v Německu a její důsledky pro Českou republiku.

Název anglicky

Migration crisis in Germany and it's consequences for Czech Republic.

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je analýza vybraných makroekonomických ukazatelů České republiky v době před a po migrační krizi v Německu. Dalším cílem je analyzovat vliv migrační krize na ekonomickém postavení Spolkové republiky Německo.

Metodika

V této práci budou použita statistická data, které jsou veřejně přístupné na stránkách Českého a Německého statistického úřadu, příp. dalších orgánů správní správy obou zemí. Zjištěná data budou zpracována pomocí běžných statistických metod.

Doporučený rozsah práce

cca 80 stran

Klíčová slova

ekonomické ukazatele, krize, migrace, analýza

Doporučené zdroje informací

Bradley R. Schiller, The Economy Today, 5. vydání, New York, McGraw-Hill, 1991. 969 s. ISBN 0-07-056164-8.

BRČÁK, J.; SEKERKA, B.; STARÁ, D.; SVOBODA, R. Česká republika ve světle ekonomických teorií. 1. vydání.

Plzeň Vydavatelství a nakl. Aleš Čeněk, 2012. 206 s. ISBN 978-80-7380-369-8.

Palát Milan, Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii, 1. vydání, Ostrava, KEY

Publishing, 2015. 72 s. ISBN 978-80-7418-228-0.

SARRAZIN, Thilo, Teror ctnosti, 1. vydání, Praha, Academia, 2015. 333s. ISBN 978-80-200-2468-8.

Valenta Aleš, Jeden rok konzervativní publicistiky, 1. vydání. Praha, Institut Václava Klause, 2017. 195 s. ISBN 978-80-7542-029-9.

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

RNDr. Jan Grosz

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 15. 1. 2018

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 15. 1. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 07. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Migrační krize v Německu a její důsledky pro Českou republiku" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu doktoru J. Groszovi za odborné vedení práce a podporu během zpracování.

Migrační krize v Německu a její důsledky pro Českou republiku.

Souhrn

Mezinárodní migrace obyvatel v kontextu rozšíření světové-hospodářských vazeb zaujímá stále významné místo v rozvoji společnosti. Stále větší počet států je zapojen do migračních procesů, ale bez ohledu na rozsah tohoto jevu moderní věda nemá jednotnou koncepci.

Aktuálnost vybraného tématu "Migrační krize v Německu a její důsledky pro Českou republiku" je podmíněná tím, že od začátku roku 2015 na území Evropské unie dorazilo asi 500 tisíc migrantů, každý den jejich řady jsou doplňovány tisíci nově příchozími.

V bakalářské práci bude analyzována historie vzniku problému uprchlíků a vynucených migrantů a moderní technologie jeho řešení. Budou uvedeny statistiky a základní tendenci globální migrace, zkoumaný hlavní oblasti emigrace a imigrace. Dokonce bude dána předpověď dalšího vývoje situace migrační krize a její vliv na Českou republiku a Německo. V této práci budou statistická data, která jsou veřejně přístupná na stránkách Českého a Německého statistického úřadu, příp. dalších orgánů státní správy obou zemí.

Klíčová slova: ekonomické ukazatele, krize, migrace, analýza, Česká republika, Německo

Migration crisis in Germany and it`s consequences for Czech Republic.

Summary

The international migration of the population in the context of the expansion of world-economic ties still occupies a significant place in the development of society. An increasing number of countries are involved in migration processes, but no matter what extent this phenomenon, the modern science doesn't have uniform concept.

The up-to-date of the selected topic of the "Migration Crisis in Germany and it's consequences for Czech Republic" is conditional on the arrival of about 500,000 migrants in the European Union since the beginning of 2015.

The bachelor thesis will analyze the history of the problem of refugees and forced migrants and the modern technology of its solution. The statistics and the basic trend of global migration, the main areas of emigration and immigration will be presented. There will even be a prediction of the further development of the situation of the migration crisis and its influence on the Czech Republic and Germany. In this thesis will be used the statistical data, which are publicly accessible on the pages of the Czech and German Statistical Office, other state authorities of both countries.

Keywords: economic indicators, crisis, migration, analysis, Czech Republic, Germany

Obsah

1 Úvod.....	8
2 Cíl práce a metodika	9
2.1 Cíl práce	9
2.2 Metodika	9
3 Teoretická východiska	10
3.1 Definice migrace a její typologie	10
3.2 Imigrační politika EU.....	12
3.2.1 Schengenská dohoda a její význam pro EU.....	14
3.2.2 Azylová politika.....	15
3.2.3 Princip nadstátnosti.....	17
3.2.4 Příčiny současných migračních vln	19
3.3 Současná migrační krize v EU	21
4 Vlastní práce	26
4.1 Analýza makroekonomických ukazatelů České republiky před a po migrační krizi v Německu	26
4.1.1 Hrubý domácí produkt	27
4.1.2 Export a import	29
4.1.3 Míra inflace.....	33
4.1.4 Míra nezaměstnanosti	34
4.1.5 Shrnutí – vliv migrační krize na ekonomickou situaci v ČR před a po migrační krizi v Německu	36
4.2 Analýza vlivu migrační krize na ekonomické postavení Německa	38
4.2.1 Hrubý domácí produkt	39
4.2.2 Export a import	41
4.2.3 Míra inflace.....	44
4.2.4 Míra nezaměstnanosti	46
4.2.5 Shrnutí – vliv migrační krize na ekonomické postavení Německa	47
5 Možné scénáře budoucího vývoje migrační krize a jejího vlivu na Českou republiku a Německo.....	50
Závěr	54
Seznam použitých zdrojů	56

Seznam obrázků

Obrázek 1: Tři pilíře EU	18
Obrázek 2: Denní tok migrantů přicházejících z Turecka do Řecka	24

Seznam tabulek

Tabulka 1: HDP (hrubý domácí produkt) EUR na obyvatele (běžné ceny) 2011-2016.....	28
Tabulka 2: Dovoz zboží a služeb (v % HDP).....	30
Tabulka 3: Vývoz zboží a služeb (v % HDP).....	31
Tabulka 4: Saldo vývozu a dovozu zboží a služeb (v % HDP)	32
Tabulka 5: Míra inflace (HICP) (průměrné roční tempo růstu, v %)	33
Tabulka 6: Míra zaměstnanosti ve věkové skupině 20-64 let, (v %).....	35
Tabulka 7: Celková míra nezaměstnanosti (v %)	35
Tabulka 8: HDP (hrubý domácí produkt) EUR na obyvatele (běžné ceny) 2011-2016.....	40
Tabulka 9: Dovoz zboží a služeb (v % HDP).....	42
Tabulka 10: Vývoz zboží a služeb (v % HDP).....	43
Tabulka 11: Saldo vývozu a dovozu zboží a služeb (v % HDP)	44
Tabulka 12: Míra inflace (HICP) (průměrné roční tempo růstu, v %)	45
Tabulka 13: Míra zaměstnanosti ve věkové skupině 20-64 let, (v %).....	46
Tabulka 14: Celková míra nezaměstnanosti (v %)	47

Seznam grafů

Graf 1: Časová řada vývoje HDP na další tři roky 2017-2019.....	28
Graf 2: Časová řada vývoje ukazatele dovozu zboží a služeb (v % HDP) na období 2017-2019	30

Graf 3: Časová řada vývoje ukazatele vývozu zboží a služeb (v % HDP) na období 2017-2019	31
Graf 4: Časová řada vývoje ukazatele saldo vývozu a dovozu zboží a služeb (v % HDP) na období 2017-2019	32
Graf 5: Časová řada vývoje ukazatele míra inflace (HICP) (průměrné roční tempo růstu, v %) na období 2017-2019.....	34
Graf 6: Časová řada vývoje ukazatele míra nezaměstnanosti (v %) na období 2017-2019	35
Graf 7: Časová řada vývoje HDP (hrubý domácí produkt) EUR na obyvatele (běžné ceny) v období 2017-2019	40
Graf 8: Časová řada vývoje dovozu zboží a služeb (v % HDP) v období 2017-2019.....	42
Graf 9: Časová řada vývoje vývozu zboží a služeb (v % HDP) v období 2017-2019.....	43
Graf 10: Časová řada vývoje salda vývozu a dovozu zboží a služeb (v % HDP) v období 2017-2019	44
Graf 11: Časová řada vývoje míry inflace (HICP) (průměrné roční tempo růstu, v %)v období 2017-2019	45
Graf 12: Časová řada vývoje míry nezaměstnanosti (v %) v období 2017-2019.....	47

Úvod

Světová historie je do značné míry historií migrací, protože právě pod jejich vlivem vznikly regiony a země, vytvořila se sociální struktura, ekonomický, politický a kulturní život.

Mezinárodní migrace obyvatel v kontextu rozšíření světově-hospodářských vazeb zaujímá stále významné místo v rozvoji společnosti. Stále větší počet států je zapojen do migračních procesů, ale bez ohledu na rozsah tohoto jevu moderní věda nemá jednotnou koncepci. Na jedné straně to lze vysvětlit tím, že migrace současně má dopad na různé stránky života společnosti, jako jsou ekonomie, demografie, sociologie, politika a právo. Na druhou stranu analýza velikostí a tendencí mezinárodní migrace je komplikovaná nedostatky shromažďování informací, nedostatkem standardizovaných národních a mezinárodních ukazatelů. Nicméně lze tvrdit, že obecná tendence spočívá ve zvyšování migrační mobility obyvatelstva, zesílení intenzity toků mezinárodní migrace, především ekonomické. Různé země Evropy se různě staví k masovému přílivu migrantů. Ale všechny spojuje přítomnost aktivní migrační politiky, zaměřené na dosažení specifických ekonomických a demografických cílů té či oné země.

Migrace obyvatel na jedné straně je součástí společenských vztahů, které se objevují mezi lidmi, na druhé straně to je ukazatel problému ve všech oblastech života lidí. Migrace je nedílnou součástí společnosti a prochází kvalitativními změnami v každé fázi svého vývoje. Stejně jako všechny sociální fenomény i migrační procesy se vyznačují dostatečnou složitostí a nejednoznačností. V posledních letech v řadě regionů naší planety se projevuje rostoucí tendence lidí v podobě jejich snahy o hledání bezpečných podmínek pro život.

Aktuálnost vybraného tématu "Migrační krize v Německu a její důsledky pro Českou republiku" je podmíněna tím, že od začátku roku 2015 na území Evropské unie dorazilo asi 500 tisíc migrantů. Každý den jejich řady doplňují tisíce nově příchozích. Evropská komise uvádí, že současná migrační krize ve světě je největší od dob druhé světové války. Dokonce pro moderní Evropu migrace ze zemí "třetího světa" již několik desítek let je velmi naléhavým problémem.

1 Cíl práce a metodika

1.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je analýza vybraných makroekonomických ukazatelů České republiky v době před i po migrační krizi v Německu. Dalším cílem je analyzovat vliv migrační krize na ekonomickém postavení Spolkové republiky Německo.

Pro dosažení stanoveného cíle bakalářské práce budou řešeny následující úkoly:

- Vysvětlení pojmu migrace a její druhy;
- Určení faktorů, které ovlivňují migrační procesy;
- Zvážení migrační politiky Německa;
- Vliv migrační krize na ekonomickou situaci v ČR před a po migrační krizi v Německu;
- Možné scénáře budoucího vývoje migrační krize a jejího vlivu na Českou republiku a Německo.

1.2 Metodika

V bakalářské práci bude analyzována historie vzniku problému uprchlíků a vynucených migrantů a moderní technologie jeho řešení. Budou uvedeny statistiky a základní tendence globální migrace, zkoumány hlavní oblasti emigrace a imigrace. Bude podána také předpověď dalšího vývoje situace kolem migrační krize a jejího vlivu na Českou republiku a Německo.

V této práci budou uvedena statistická data, která jsou veřejně přístupná na stránkách českého a německého statistického úřadu, příp. dalších orgánů státní správy obou zemí. Zjištěná data budou zpracována pomocí běžných statistických metod.

Ke splnění cílů práce byly stanoveny následující hypotézy.

- H1: Migrace jako komplexní sociálně-kulturní jev obsahuje jak destruktivní, tak i konstruktivní rysy.
- H2: Migrační krize je problém současnosti, který se dá řešit za pomoci nové migrační politiky.

2 Teoretická východiska

Teoretická část bakalářské práce definuje pojem migrace a uvádí její typologii. Poté popisuje imigrační politiku Evropské unie včetně schengenské dohody, azylové politiky a příčin současných migračních vln.

2.1 Definice migrace a její typologie

Migrací se rozumí pohyb obyvatel související se změnou bydliště. Tato definice se však týká pouze stálých migrací, ale migrace může být i dočasná (sezónní nebo kyvadlová). *„Migraci se také říká prostorová mobilita. Sociální vědy pojem migrace používají v několika významech; jako přechod individua či skupiny z jedné společnosti do jiné nebo každá dobrovolná nebo nedobrovolná změna bydliště.“*¹

Kyvadlové (nepravidelné) migrace mohou trvat dny, týdny atd. Tento druh migrace ale nesouvisí se změnami trvalého pobytu. Účelem kyvadlových přesunů je obvykle práce, vzdělání, léčba atd. Z tohoto důvodu existuje názor, že nazývat takové přesuny migrací není zcela správné. Migrace tohoto typu zpravidla směřují z vesnic a malých měst do velkých měst. Příčiny stálých a kyvadlových migračních proudů jsou převážně ekonomické.

*„Migrace může mít podobu imigrace (přistěhování obyvatelstva) nebo emigrace (vystěhování obyvatelstva ze země). Zvláštní formou je reemigrace, kdy jde o pohyb obyvatel, který zahrnuje emigraci a po určité době zpětnou imigraci do původní země.“*²

Migrace jsou také rozděleny na vnitřní a vnější. Pomocí vnější migrace (emigrace a přistěhovalectví) dochází k mechanickému nárůstu počtu obyvatel země. Vnitřní migrace probíhají v rámci země mezi jednotlivými regiony, městy, vesnicemi, mezi městy a vesnicemi. Důvody migrace jsou ekonomické, politické, národní, náboženské, environmentální apod.

Rozlišují se tyto formy migrace podle důvodu:³

¹ JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada, 2012. s. 158

² BAŠTECKÁ, Bohumila. *Psychosociální krizová spolupráce*. Praha: Grada, 2013. s. 220

- ekonomické, způsobené rozdíly v životní úrovni v místě odjezdu a místem příjezdu migranta. K ekonomické migraci lze také přiřadit migrace způsobené hledáním práce, přesunem na místo studia, apod. V současné době jsou nejrozšířenější na světě;
- politické, vyvolané ohrožením života a zdraví lidí během válek, revolucí a jiných politických událostí včetně politického pronásledování. Politické migrace jen zřídka jsou dobrovolné. Téměř všechny jsou nucené - ve formě evakuace, deportace, útěku, vnitřního přesídlení. Při návratu na své bývalé místo pobytu političtí migranti se často účastní procesů repatriace nebo re-evakuace;
- ekologické, vyvolané hrozbou života a zdraví z ekologických důvodů. Jako příklad lze uvést přesídlení lidí po jaderných katastrofách;
- náboženské;
- etnické, hlavně přesídlení jednotlivých národů na svá historická území;
- demografické, tedy migrace z rodinných důvodů.

Podle časového faktoru se migrace dělí na:

- trvalou, která probíhá dlouhou dobu. Podle mezinárodních statistik se jedná o migraci po dobu delší než 6 měsíců, některé země však přesně stanovený termín nemají;
- dočasnou, tedy migraci na určené kratší období (nejčastěji do 6 měsíců).⁴

Podle formy organizace jsou:⁵

- samostatné nebo individuální, když migrant sám stanoví čas a místo přesunu. Samostatnými migranty jsou také uprchlíci.
- organizovaná migrace, jejíž podmínky a místo pohybu nejsou určeny samotným migrantem, ale orgánem, který plánuje migraci. Příklady organizované migrace mohou být evakuace, deportace, plánované přemístění, nábor pracovních sil na základě smlouvy atd.

³ BRETTELL, Caroline. *Migration theory: talking across disciplines*. New York: Routledge, 2000. s. 99

⁴ BAŠTECKÁ, Bohumila. *Psychosociální krizová spolupráce*. Praha: Grada, 2013. s. 220

⁵ BAŠTECKÁ, Bohumila. *Psychosociální krizová spolupráce*. Praha: Grada, 2013. s. 221

2.2 Imigrační politika EU

V současné době globální finanční krize do určité míry ovlivnila hospodářství vedoucích zemí světa. Ve stejný čas v regionu střední a východní Asie a na africkém kontinentu politické procesy a nestabilita vedly ke vzniku aktivního proudu migrace do Evropské unie. Před hostitelskými zeměmi vyvstala otázka, jak vyřešit problém socio-kulturní adaptace a integrace migrantů do místní společnosti. Za těchto podmínek vzniká nejen problém jazykové bariéry, ale také hlubokých politických, kulturních a náboženských rozdílů. Tyto rozdíly mohou vést jak k vytvoření „multikulturní společnosti“, tak i k ničení kulturních základů „hostitelské společnosti“, které ohrožují stabilitu hostitelského státu. Každý z uvedených výsledků závisí především na účinnosti vládních politik v oblasti regulace migračních toků.

V rámci celé řady opatření zaměřených na regulaci migračních toků do EU existují dva hlavní mechanismy: právní úprava a integrační opatření. První působí přímo na kvantitativní ukazatele migrace – objem a intenzita proudu migrantů - a druhý mechanismus slouží pro kvalitativní změnu a začlenění osob do domácí společnosti.

Založení organizace EUROPOL (The European Police Office) bylo jedním z prvních kroků v oblasti imigrační politiky Evropské unie. *„Tato organizace se primárně zabývá bojem proti organizovanému zločinu na mezinárodní (evropské) úrovni, přičemž do agendy patří mimo jiné rovněž pašeráctví a nelegální imigrace.“*⁶

Migrační politika je poměrně mladá politika Evropské unie. V roce 1999 byla zřízena pomocí Amsterodamské smlouvy, je součástí tzv. prvního pilíře. *„Postupně se rozvinula v jednu z nejdynamičtějších a nejcitlivějších unijních politik. Postupem času byla problematika migrace označena za klíčovou oblast zájmu EU a byla zdůrazněna potřeba společného a komplexního přístupu k tomuto fenoménu. Migrační politika se tak neměla zaměřovat pouze na potírání nelegálních forem migrace a jejich negativních důsledků*

⁶ KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. s. 464

(obchodu s lidmi, převaděčství, nucené práce), ale měla též napomáhat využít přínosy, které nabízí migrace legální.“⁷

Hlavní dokumenty v oblasti migrační politiky EU jsou:

- Amsterodamská smlouva o změnách zahrnutých do Smlouvy o Evropské unii. *„Do rámce společnosti byl převeden volný pohyb osob, schengenská dohoda, azylová politika, přistěhovalství a policejní spolupráce. Amsterdamská smlouva vyjmenovává zakládající principy Unie, jimiž jsou „zásady svobody, demokracie, právního státu, lidská práva a další zásady společné členským státům.“⁸;*
- Smlouva o založení Evropských společenství, která prohlásila přenos práva řešení otázek justice a vnitřních věcí (vízové politiky, udělení azylu, přistěhovalství) na orgány Evropské unie.

Oblasti regulace jsou rozděleny následujícím způsobem:⁹

- regionální akty stanoví základní standardy v oblasti lidských práv;
- regulují spolupráci států v otázkách migrace;
- předpokládají vytvoření nadnárodních institucí v oblasti kontroly zajištění a dodržování práv migrantů.

„V roce 2004 byl přijat dvouletý program AENEAS pro finanční a technickou asistenci třetím zemím v oblasti migrace a azylu. Jeho cílem bylo zlepšení řízení migračních toků. Dále byla v roce 2008 přijata tzv. Průmská smlouva, kterou ratifikovalo sedm členských států a dalších osm souhlasilo s přistoupením. Průmská smlouva se týká výměny informací o významných událostech, zefektivnění boje proti terorismu a přeshraniční trestné činnosti a dalších forem přeshraniční policejní spolupráce.“¹⁰

⁷ Azylová a migrační politika: Obecně k agendám EU. *Mvcr.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx>

⁸ LOUŽEK, Marek. *Evropská integrace z pohledu teorie veřejné volby*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. s. 53

⁹ FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 75

¹⁰ *Monitoring evropské legislativy*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006. s. 148

Dalším dokumentem na území EU v oblasti migrace je Evropská úmluva o právním postavení pracovníků-migrantů. Úmluva stanoví základní práva pracujících migrantů. Daná úmluva je ve skutečnosti zaměřena na zajištění rovnosti pracovních a životních podmínek pracovníků-migrantů v hostitelských zemích.

2.2.1 Schengenská dohoda a její význam pro EU

14. června 1985 Německo, Francie a tři země Beneluxu (Belgie, Nizozemsko, Lucembursko) podepsaly Schengenskou dohodu. Dohoda má název Schengenská vzhledem k tomu, že byla podepsána v malé lucemburské vesnici Schengenu, jež se nachází na řece Moselle, na hranicích s Německem. Cílem dohody byla postupná likvidace všech forem kontroly na vnitřních hranicích mezi zeměmi - účastníky dohody.¹¹

Během diskuzí o podrobnostech realizace zrušení hraničních kontrol bylo zřejmé, že je nutná dodatečná dohoda, definující podmínky tohoto procesu. Hranice lze odstranit pouze v případě, že byla vytvořena odpovídající nezbytná úroveň interakcí mezi stranami o otázkách, jako je bezpečnost, policie, spravedlnost, azyl a víza. A také za podmínky, že všechny země - účastníci dohody mají přístup k databázi o žádostech o azyl, vydaných vízech a tak dále.

Druhá dohoda má název Úmluva k provedení Schengenské dohody a byla podepsána 19. června 1990. Ustanovení Úmluvy byla aplikována první skupinou zemí (výše zmíněnými pěti zeměmi a také Španělskem a Portugalskem) 26. března 1995. Ostatní státy také podepsaly konvenci, ale to neznamenalo, že ji okamžitě začaly realizovat. Mezi těmito zeměmi byly Itálie, Řecko, Rakousko a země Severské pasové unie (Dánsko, Finsko, Švédsko, Island a Norsko).¹²

Do roku 1999 nebylo „Schengenské hnutí“ součástí procesu rozvoje EU, ale bylo paralelním proudem směřujícím k integraci. V roce 1999 však členské státy Evropské unie rozhodly, že EU by měla přijmout schengenské předpisy, neboť téměř všechny členské státy EU se staly členy Schengenské unie.

¹¹ Schengenská dohoda. *Mvcr.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/schengenska-dohoda.aspx>

¹² Schengenská spolupráce. *Celnisprava.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/schengenska-dohoda/Stranky/schengenska-spoluprace.aspx>

Od 25. března 2001 do schengenského prostoru vstoupilo pět skandinávských států, členů severské pasové unie. To znamená, že všechny země EU, s výjimkou Velké Británie a Irska, stejně jako dvě země, které nejsou členy EU (Norsko a Island), odstranily všechny formy hraniční kontroly na společných hranicích.¹³

Kontrola zůstává pouze na hranicích se třetími zeměmi. Svoboda pohybu v rámci schengenského prostoru je vyvážena vhodnými bezpečnostními opatřeními prostřednictvím spolupráce policie, orgánů spravedlnosti a administrativních útvarů.

Význam schengenských dohod pro sjednocenou Evropu

Evropská unie byla vytvořena postupně. Prvním krokem bylo vytvoření společného trhu pro uhlí a ocel. Po realizaci volného pohybu kapitálu a zboží bylo zcela logickým krokem pracovat na organizaci volného pohybu osob.

Je obtížné přeceňovat význam schengenské dohody pro hospodářství a cestovní ruch pro schengenské země. Jakákoli letecká doprava z jedné schengenské země do druhé se nyní považuje za vnitrostátní let. To usnadňuje cestovní ruch a nákladní dopravu. Tato dohoda má velký význam nejen pro občany zúčastněných zemí. Po jejím vstupu v platnost zmizela potřeba vydávání velkého počtu víz pro cestování do Evropy a mezi zeměmi.

2.2.2 Azylová politika

První fáze vytvoření společného evropského azylového systému předpokládala harmonizaci právních předpisů, ale také jeho praktické uplatnění. Realizace azylového systému byla zamýšlena s účelem zlepšit kvalitu rozhodování v rámci dohodnutých postupů a vést ke zvýšení důvěry mezi členskými státy a zajistit soulad opatření v Evropské unii.

„Azylová politika spadá mezi prioritní, ale také kontroverzní oblasti působení EU. Cílem azylové politiky je zejména harmonizovat azylová řízení v členských státech. Pro všechny příslušníky třetích zemí by se měla uplatňovat stejná práva a společný azylový systém. Jednotná minimální kritéria pro udělení azylu a jednotné azylové řízení mají

¹³ Schengenská spolupráce. *Celnisprava.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/schengenska-dohoda/Stranky/schengenska-spoluprace.aspx>

*zajistit zvýšenou ochranu a zároveň zabezpečit, aby nedocházelo ke zneužívání vnitrostátních azylových systémů. Azylová politika je v Lisabonské smlouvě upravena čl. 67 a čl. 78 Smlouvy o fungování Evropské unie a čl. 18 Listiny základních práv Evropské unie.*¹⁴

S tímto účelem instituce EU v souladu s cíli vytvoření Společného evropského azylového systému vypracovaly a přijaly tři klíčové dokumenty:¹⁵

- Směrnice Rady 2003/9/ES ze dne 27. ledna 2003, kterou se stanoví minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl.
- Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany.
- Směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka.

Obecně platí, že ustanovení směrnic velmi účinně chrání zájmy osob, které mohou být považovány za uprchlíky. Dané dokumenty zároveň řeší jiný úkol: tvoří právní předpoklady pro snížení zátěže příslušných orgánů zabývajících se oblastmi spojenými s uprchlíky. Zejména směrnice stanoví možnost zrychlené kontroly, zavádí zvláštní postup, v jehož rámci může být před posouzením žádosti o azyl provedena předběžná kontrola, ověření na hranicích nebo v tranzitním prostoru, kontrola pravděpodobnosti odeslání do třetí země, z níž žadatel přišel.

„V únoru 2006 Evropská komise přišla s návrhem na posílení spolupráce v oblasti azylu, kterým navázala na Haagský program. Hlavními cíli byl jednotný postup při vyřizování žádostí o azyl, přístup všech členských států do jednotného informačního

¹⁴ Azylová politika. *Euroskop.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9256/sekce/azylova-politika/>

¹⁵ O dokumentech Evropské unie. *Eurlex.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://www.eurlex.cz/eurlex.about.aspx>

systemu a zabývání se jednotlivými otázkami v oblasti azylového systému, jako například ubytovací kapacity.“¹⁶

V roce 2009 Lisabonská smlouva stanovila nový směr v oblasti azylové politiky. A v roce 2010 byl zřízen Evropský fond pro uprchlíky, který by měl podporovat členské země EU při přijímání uprchlíků. „V roce 2011 vznikl úřad EASO – *European Asylum Support Office*, který působí jako centrum odborných znalostí o azylu, přispívá k rozvoji společného evropského azylového systému tím, že zajišťuje spolupráci a usnadňuje koordinaci mezi členskými státy. Dále poskytuje praktickou, technickou i operativní podporu a poskytuje důkazy pro tvorbu migrační politiky EU i dalších politik s přímým či nepřímým dopadem na oblast azylu.“¹⁷

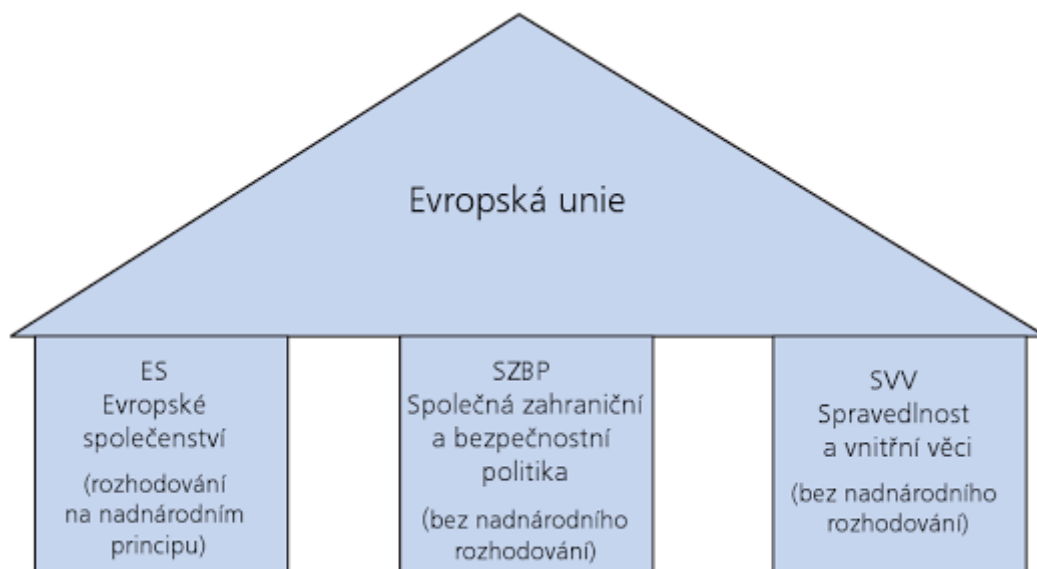
2.2.3 Princip nadstátnosti

V Evropské unii velký význam má princip nadstátnosti. Na základě vedoucího postavení této mezinárodní organizace se ona také občas nazývá nadnárodní nebo supranacionální. Tento princip spočívá ve zvláštním vztahu, který existuje mezi organizací (EU) a členskými státy. Hlavní charakteristikou tohoto vztahu je závislost zemí - účastníků na řešeních (právních aktech), přijatých v Evropské unii. Podle tohoto principu Evropská unie se velmi liší od jiných mezinárodních organizací, ve kterých členové organizací mají více svobody výběru.

¹⁶ FOJTÍKOVÁ, Lenka . *Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 81

¹⁷ About. *European asylum support office* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.easo.europa.eu/>

Obrázek 1: Tři pilíře EU

Zdroj: BALDWIN, Richard. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 70

Evropská unie je známa svou třípilířovou strukturou. „*První pilíř, který se nazývá Evropské společenství, zahrnuje většinu aktivit EU: společný trh, společnou zemědělskou politiku atd. Druhý pilíř zahrnuje společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a třetí se týká spolupráce v oblasti justice a vnitřních věcí.*“¹⁸

Tady je třeba popsat jednu z teorií týkajících se nadstátnosti Evropské unie. Americký profesor J. Weiler ve své teorii se zaměřil na popis a vysvětlení duálního charakteru supranacionalismu. Nadstátnost Evropské unie je „*sui generis*“, latinský výraz, který znamená unikátní případ nemající analogii. Podle J. Weilera supranacionalismus je unikátním rysem Evropské unie, který odlišuje tuto mezinárodní organizaci od jiných. Weiler má názor, že supranacionalismus má dvě oblasti, do kterých proniká. První je normativní, tedy princip se realizuje v úpravě vztahů mezi zeměmi, vytvoření jejich hierarchie, formulování právních opatření EU. Druhá je oblast rozhodování, tedy ta, která předchází vytvoření společného evropského práva. Jeho teorie je založena na tom, že právní jednotky Evropské unie mají dostatečně rozsáhlou oblast působení, kvůli čemuž EU

¹⁸ BALDWIN, Richard. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada, 2013. s. 70

se podobá „subjektu federace“. Lze tedy shrnout, že supranacionalistický charakter EU se projevuje především ve vedoucím postavení právních aktů EU ve srovnání s právy členských států, což přímo ovlivňuje každý stát EU.¹⁹

V Evropské unii existují také další principy podporující charakter nadstátnosti organizace. Jeden z nich je princip odpovědnosti členských států v případě škody, kterou způsobil jednotlivec při porušení komunitárního práva. Jiným příkladem je princip nepřímého účinku práva EU, tedy povinnost členských států formulovat národní právo s ohledem na závazné normy EU.

Fakticky nadstátnost EU znamená, že státy při vstupu do mezinárodní organizace předali jí (speciálně nebo náhodně) část svých pravomocí. A nyní orgány EU mohou donutit členské státy se chovat podle předpisů, se kterými státy nesouhlasí. Kvůli velkému počtu účastníků rozhodování v právních orgánech Evropské unie není snadné a jednohlasné. Tato skutečnost znamená, že nastává situace, kdy menšina zemí se bude muset chovat tak, jak rozhodla většina.

2.2.4 Příčiny současných migračních vln

Migrační proud do Evropy, který vznikl na jaře roku 2015, se lišil od předchozích jak svým rozsahem, tak i svými důvody. Většinou ho tvořili lidé, kteří uprchli z občanské války na Blízkém východě a Afghánistánu. Evropa se nikdy nepotýkala s migrací takového rozsahu. Uprchlíci ze Sýrie a Iráku utíkali od ozbrojených konfliktů, pokračujících v jejich domovských zemích. Do konce roku 2015, za méně než osm měsíců, se do Evropy přesunulo více než 800 000 lidí a hranice EU tedy denně přecházelo v průměru 6 000 lidí. Vznikla nová migrační trasa přes Turecko, Řecko a západní Balkán a pak za aktivní účasti zemí EU do Maďarska, Rakouska, Německa a dalších evropských zemí. Předtím ještě nikdy dříve migranti neukazovali takové odhodlání dosáhnout svého cíle.²⁰

¹⁹ Supranationalism between the nation-state and international cooperation. *Academicjournals.org* [online]. 2009 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://www.academicjournals.org/journal/JPAPR/article-full-text-pdf/6A9FFA31373>

²⁰ Migrace do EU – historický přehled. *Euractiv.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/aktualne-v-eu/migrace-do-eu-historicky-prehled-013076/>

Evropané byli překvapeni objemem a energií této vlny migrantů, kteří měli schopnost předpovídat změny okolností a přizpůsobovat se jim. V popředí byli obyvatelé uprchlických táborů ze zemí sousedících se Sýrií, kteří cítili velkou nouzi v důsledku nedostatečné humanitární pomoci po úpadku mezinárodní finanční podpory. Utečenci zoufale hledali práci a školy pro své děti. Někteří se obávali, že v důsledku vytvoření takzvaných bezpečnostních zón na území Sýrie budou posláni do svých domovů, kde nikdo nemůže zaručit jejich bezpečnost. Většina uprchlíků, zejména ti, které nazývali jako vnitřně vysídlené osoby, prostě musela někam jít. Jejich domy byly zničené válkou a oni se jen snažili uniknout z oblasti nekonečné války, která po září 2015 se stala ještě více zuřivá po aktivním zásahu Ruska do bojových akcí.²¹

Na rozdíl od migrace do Evropy přes Středozemní moře, která byla motivována ekonomickými důvody, má migrace z Blízkého východu politický charakter. Migranti uprchli ze zóny rostoucího násilí, aby zachránili svůj život. Současně měli legitimní právo na mezinárodní ochranu. Podle Úmluvy OSN o právním postavení uprchlíků z roku 1951 každý může počítat s azylem z důvodu pronásledování nebo nebezpečí války.²² Touto úmluvou u členských států EU vzniká povinnost přijmout a poskytnout útočiště uprchlíkům a migrantům, kteří potřebují mezinárodní ochranu.

Další odlišností mezi současnou migrací a těmi předchozími se stala velmi silná emocionální reakce obyvatel evropských zemí. Ta se stala také současně faktorem komplikující situací a významně ovlivňující politickou situaci v Evropě. Migrace urychlila změny na evropské politické scéně a neočekávaně přidala podporu novým (a některým starým) populistickým stranám, což výrazně snížilo počet příznivců vládnoucích stran. Současně migrační vlny aktualizovaly politickou agendu Evropy a zdůraznily témata integrace a bezpečnosti.²³

Prudké zhoršení obou problémů, bezpečnosti před teroristickými hrozbami a zachování národní identity a sociální soudržnosti, nebylo překvapující. Masová migrace

²¹ TOWNSEND, Riley. *The European migrant crisis*. N.J.: Lulu.com, 2015. s. 5

²² KLAUS, Václav. *Stěhování národů s.r.o.: stručný manuál k pochopení současné migrační krize*. Velké Přílepy: Olympia, 2015. s. 25

²³ KLAUS, Václav. *Stěhování národů s.r.o.: stručný manuál k pochopení současné migrační krize*. Velké Přílepy: Olympia, 2015. s. 26

může vést ke zhoršení vztahů mezi místním obyvatelstvem a uprchlíky. Případy sexuálního obtěžování evropských žen mladými muslimskými migranty, zaznamenané v Německu a ve Švédsku během roku 2016, byly okamžitě využity hnutími oponentů migrace. A teroristické činy ve Francii a Belgii koncem roku 2015 a počátkem roku 2016 ukázaly, že radikální islamisté používají migrační kanály pro pronikání jejich bojovníků do evropských zemí.²⁴ Vývoj situace v tomto směru poskytl půdu rozhovorům o teroristické hrozbě, kterou představují migranti, jejich negativním vlivům na hospodářskou soutěž na trhu práce a odmítnutí hodnot západní společnosti.

2.3 Současná migrační krize v EU

Problém migrace po dlouhou dobu se stal jedním z nejdůležitějších pro Evropskou unii. Od roku 2015 je hlavní otázkou dne u vedoucích představitelů evropských zemí a je prvním prioritním tématem vzájemných setkání. Problém migrací způsobil hluboké neshody mezi evropskými vůdci a označil hranice, ve kterých jsou připraveni spolupracovat. Problém také ovlivnil domácí politickou situaci v evropských zemích, protože populistická hnutí se snaží využívat ve svůj prospěch fobie způsobené migracemi. Migrační problém, kterému čelila Evropa počátkem roku 2015, nebyl tolik neobvyklý. Proudění lidí, většinou z afrických zemí, byly podle povahy srovnatelné s vlnami migrace ze západní Afriky do Španělska od roku 2000²⁵. Stejně jako dříve tato migrace byla způsobena zejména ekonomickými důvody a migranti cestovali do Evropy přes Středozemní moře, zejména přes italské ostrovy Lampedusa a Sicílie ke břehům kontinentální Itálie. V té době Evropané měli obavy ne z počtu migrantů, ale z rostoucího výskytu havárie lodí a raftů, doprovázených řadou lidských obětí. Tato skutečnost znamenala, že sledovatelé a strážci ilegální imigrace byli méně opatrní. Jinými slovy

²⁴ DELISO, Christopher. *Migration, terrorism, and the future of a divided Europe: a continent transformed*. NY: ABC-CLIO, 2017. s. 25

²⁵ DELISO, Christopher. *Migration, terrorism, and the future of a divided Europe: a continent transformed*. NY: ABC-CLIO, 2017. s. 31

začátkem roku 2015 Evropa hleděla na jih, zatímco by se měla dívat na východ a připravit se na velmi odlišný tok migrantů ze Sýrie.²⁶

Vedení EU očekávalo, že nová vlna migrace ze Sýrie se nebude lišit od již známé africké migrace. Proto byla přijata již vyzkoušená opatření: řešit situaci musely ty země, kterých se přímo dotkla. V tomto případě v popředí EU řešit problémy migrace musela Itálie, která téměř neměla podporu od jiných evropských zemí. Teprve na konci léta 2015 roku Evropská unie přišla na pomoc Itálii a zahájila námořní operaci ve Středomoří, také známou jako operace „Sofia“, jejímž úkolem byla záchrana migrantů a kontrola námořních tras.

Na pozadí těchto extrémně nedostatečných opatření hlavy států a vlád EU začaly vyvíjet dlouhodobou iniciativu pro migrační krizi. Evropská unie vyzvala africké partnery k setkání a diskusi o systémových otázkách spojených s migrací. Ale tady už také bylo pozdě. Setkání na vysoké úrovni se uskutečnilo ve městě Valletta v listopadu 2015, kdy již v plné síle probíhala druhá vlna migrace z Blízkého východu.²⁷

Obrovský příliv uprchlíků a přistěhovalců se stal neúnosnou zátěží pro řadu evropských zemí. Migrační krize učinila téměř nemožným procesem výdej víz podle existujících pravidel a udělení mezinárodní ochrany stanovené Schengenskou dohodou a Dublinskými dohodami. Vláda EU měla za cíl zastavit šíření chaosu a vrátit kontrolu a vliv do procesů kolem migračních toků. EU chtěla se vrátit k provádění postupů předepsaných evropským řádem – od identifikace, přes sejmutí otisků prstů a registraci migrantů při příjezdu do EU až k posuzování žádostí o status uprchlíka.

Pro překonání téměř úplného kolapsu schengenských a dublinských pravidel v listopadu 2015 zúčastněné země přistoupily ke společným opatřením v této oblasti. EU vytvořila speciální opatření s účelem získání kontroly nad svými vnějšími hranicemi, která byla velmi užitečná. Bylo rozhodnuto zablokovat migrační cestu přes západní Balkán a v

²⁶ Migrace do EU – historický přehled. *Euractiv.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/aktualne-v-eu/migrace-do-eu-historicky-prehled-013076/>

²⁷ BARLAI, Melani. *The migrant crisis: european perspectives and national discourses*. Wien: LIT, 2017. s. 176

budoucnu povolit vstup do Evropy pouze migrantům a uprchlíkům, kteří budou cestovat legálně z Turecka. Předpokládalo se tedy, že:²⁸

- země-účastníci navždy přestanou propouštět migranty a uprchlíky přes svá území;
- na vnějších hranicích EU budou zavedeny přísné vstupní kontroly;
- Řecko obdrží značnou finanční pomoc;
- bude uzavřena dohoda s Ankarou, že Turecko neumožní nelegálním migrantům překročit hranice Evropy a bude přijímat zpět migranty, kteří nejsou přijati do EU.

Rozhodnutí o migrační krizi jsou formulována v závěrečných dokumentech Evropské rady přijatých dne 18. února, 7. března a 18. března 2016. Opatření mohou být rozdělena do tří hlavních oblastí.

Za prvé zemím, které přijaly na sebe hlavní migrační toky, zejména Řecku, EU poskytla podporu. Podpora zahrnovala finanční prostředky a odbornou pomoc s cílem usnadnit poskytování humanitární pomoci uprchlíkům a dodržování správních postupů při hraniční kontrole a posouzení žádostí o azyl v souladu s pravidly EU. Byla zřízena centra, kde nově příchozí migranti procházeli rychlou kontrolu a byli rozděleni na ty, jejichž žádosti o azyl budou procházet řízením, a ty, pro které cesta je uzavřena. Kromě toho byla organizována tranzitní střediska, kam se směřují kandidáti na azyl nebo jinou formu mezinárodní ochrany.²⁹

Za druhé v souladu se závazkem přijatým všemi zeměmi EU vrátit se k dodržování schengenských pravidel a zavést přísné kontroly na hranicích byly dodatečné zdroje přidělovány specializovaným službám. K nim patří Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) a Evropský podpůrný azylový úřad (EASO). Současně EU

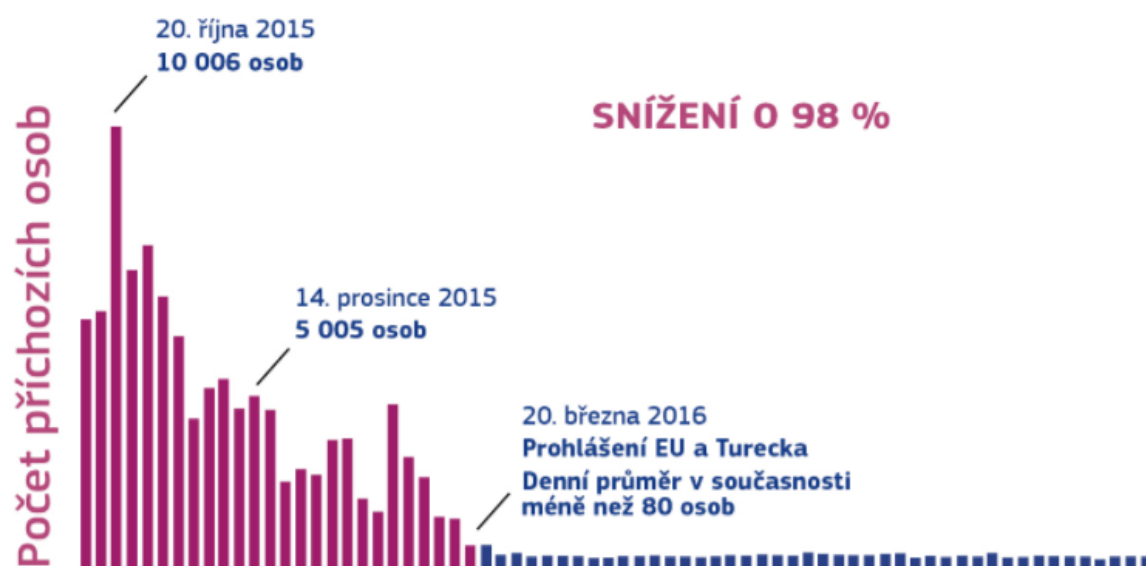
²⁸ BARLAI, Melani. *The migrant crisis: european perspectives and national discourses*. Wien: LIT, 2017. s. 181

²⁹ Zasedání Evropské rady ve dnech 18. a 19. února 2016 – závěry o migraci. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2016 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/02/19/euco-conclusions/>

v rychlosti vytvořilo novou agenturu pro ochranu vnějších pozemních a námořních hranic.³⁰

Za třetí EU uzavřela dohodu s Tureckem, která jasně definovala práva a povinnosti obou stran v souvislosti s velkou vlnou uprchlíků a migrantů cestujících přes Turecko do Evropy. V souladu s touto dohodou migranti, kteří nelegálně dorazili z Turecka do Řecka, budou zasláni zpět do Turecka. Evropa bude rozhodovat o příjmu migrantů pouze za podmínky, že jejich žádosti o azyl budou podané a schválené na tureckém území. Turecká vláda se také zavázala zablokovat kanály pašeráctví a nelegální dopravy lidí do Evropy. EU ze své strany se zavázala postarat o to, aby usnadnila život syrských uprchlíků v Turecku: oni dostali právo na legální zaměstnání a vzdělání dětí v tureckých školách. Na oplátku evropští představitelé dohodli kompenzovat Turecku výdaje ve výši 6 milionů € (6,6 milionů \$) v letech 2016-2017, urychlit zrušení víz do schengenského prostoru pro turecké občany a pokračovat v zastavených jednáních o vstupu Turecka do Evropské unie. Konečně, což je pro Turecko velmi důležité, EU také oficiálně obnovila své strategické partnerství s Ankarou a slíbila každoroční provedení bilaterálních schůzek na vysoké úrovni.

Obrázek 2: Denní tok migrantů přicházejících z Turecka do Řecka

³⁰ Zasedání Evropské rady ve dnech 18. a 19. února 2016 – závěry o migraci. *Evropská rada Rada Evropské unie* [online]. 2016 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/02/19/euco-conclusions/>

Zdroj: Migrační krize. *Evropská komise* [online]. 2016 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/migration-crisis/cs/>

Podle nejnovějších údajů o počtu migrantů přicházejících do Řecka rozhodování EU a její opatření mělo významný vliv na situaci. Zatímco na konci roku 2015 na vrcholu migrační krize denně řeckou hranici přecházelo 5 005 lidí, v březnu 2016 už jich bylo méně než osmdesát.

Vedoucí představitelé Evropské unie mají všechny důvody tvrdit, že se jim podařilo zcela přerušit migrační cestu přes západní Balkán. Opatření přijatá v souladu s rozhodnutími Evropské unie vzala balkánské cestě smysl, protože nyní žádosti přicházejících lidí o řízení ohledně migrace do EU mohou být podány pouze v Turecku. Trasa přes západní Balkán pro nelegální migranty je tedy zcela neperspektivní.

3 Vlastní práce

3.1 Analýza makroekonomických ukazatelů České republiky před a po migrační krizi v Německu

Velkou část migračních toků tvoří nízko kvalifikovaní pracovníci, což přispívá ke snížení úrovně placení za práci v poměru k platbě kvalifikovaných pracovníků. Tento faktor má však opačný účinek. Nárůst počtu odborníků na jakékoli úrovni vede ke snížení nákladů na služby, což je příznivé pro společnost jako celek, ale ohrožuje to místní pracovní sílu. Lze tedy usoudit, že migrace zhoršuje podmínky pro pracovníky s nízkou kvalifikací, ale přispívá ke zlepšení situace kvalifikovanějších skupin pracovníků.

Migrace má nejednoznačný vliv na státní rozpočet. Podle řady studií průměrný přistěhovalce dostává méně sociálních dávek a platí více daní a příspěvků než průměrný občan. Vliv na rozpočet také závisí na délce pobytu migrantů v hostitelské zemi a tendenci migračního proudu. Nově příchozí cizinci mají krátkodobý negativní dopad na rozpočet země, neboť potřebují místo pro zaměstnání nebo zvýšenou státní podporu. S růstem délky pobytu v zemi se příjmy migrantů zvyšují, jejich platby do rozpočtu narůstají a státní pomoc se zmenšuje. Lze tedy usoudit, že negativní dopad na ekonomiku země je třeba očekávat v případě prudkého nárůstu počtu migrantů nebo trvalého trendu nárůstu počtu přistěhovalců. Pro Českou republiku nyní není charakteristický trvalý trend migrací z Východu, jako tomu je v Německu, a proto potenciální negativní vliv migrace je menší.

Velký význam má kvalita migračního toku. Vysoce kvalifikovaní migranti rychleji než pracovníci s nízkou kvalifikací nacházejí práci a přispívají do pokladny více, než z ní dostávají. Zvýšení podílu vysokoškolsky vzdělaných migrantů je tedy přínosem pro státní rozpočet. V menším rozsahu se to týká i pracovníků se střední kvalifikací. Hlavní zdroje migrantů do rozvinutých zemí (s výjimkou vnitřního přistěhovalectví k EU) však poskytují především nízko kvalifikované pracovníky, což znamená, že jejich dopad na státní rozpočet je negativnější. To je pravda, avšak ve skutečnosti Česká republika se snaží omezit a kontrolovat migrační toky. Migranti s vyšší úrovní vzdělání a větším potenciálem mají vyšší šanci získat azyl nebo pracovní povolení. Taková migrační politika ČR je směřovaná na snižování negativního vlivu od nevyhnutelných migrantů. Ze stejného

důvodu politici České republiky bojují proti kvótám, protože v tomto případě země by měla přijmout uprchlíky bez práva výběru.

I přes pokusy kontroly a kvalitativní filtraci migračních toků hostitelskými zeměmi značná část pracovníků může být přijata z humanitárních důvodů, přestěhovat se nelegálně, bez kontroly nebo požádat o programy sloučení rodiny. Migranti, kteří se stěhují při programech sjednocení rodiny, zbavují stát příležitosti regulovat kvalitu pracovních zdrojů a jejich dopad na ekonomiku. Jen malý podíl migrantů má jako svou hlavní motivaci získání práce. Proto velikost a struktura migračního proudu nemusí vždy odpovídat ekonomickým potřebám hostitelské společnosti. Z tohoto důvodu lze očekávat, že ekonomický efekt bude mít dvojitou povahu a špatně plánované dlouhodobé důsledky.

Státní program České republiky pro udělování azylu nebo poskytování státní podpory pro migranty je velmi přísný. Táto skutečnost je jednou z příčin, proč se do země nyní stěhuje menší počet migrantů a uprchlíků než do Německa. Odpor obyvatel a spíše negativní postoj společnosti ovlivňuje popularitu politických stran odmítajících kvóty a podpůrné programy pro migranty. Nejvyšší šance mají ekonomičtí migranti z rozvinutých zemí nebo žadatelé s vysokoškolským vzděláním. Ekonomický dopad takových migrantů je pozitivnější.

V následujících podkapitolách budou prozkoumány základní makroekonomické charakteristiky České republiky a Německa v období 2011-2016, jako období před a po vrcholu migrační krize a jejího vlivu na ekonomiku zemí. Také budou uvedené časové řady – předpověď předpokládaného vývoje vybraných ukazatelů. Předpověď bude vytvořena pomocí Excelu funkce Lintrend, která se hodí pro odhad už zaběhnutých situací.

Statistické údaje pro Českou republiku jsou veřejně dostupné na webové stránce Českého statistického úřadu. Data pro Německo se také nacházejí na webových stránkách ČSÚ za účelem srovnání rozvoje zemí Evropské unie.

3.1.1 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt České republiky v období 2011-2016 se nedržel žádného trendu. Změny ve výši HDP neměly rostoucí ani klesající tendenci. Podle tabulky č. 1 v období do 2015 roku objem HDP pomalu klesal. Tempo zmenšení dosahovalo až 2,6 procent ročně. Ukazatel dosáhl minima 14 900 (eur na obyvatele) v roce 2014. Avšak už v

příštím roce byl zaznamenán vysoký růst HDP na 7,4 % od minimálního. V roce 2016 HDP opět vzrostl (na 4,4 procenta) a dosáhl výše 16 700 (eur na obyvatele). Je tedy vidět, že za šest let zkoumaného období HDP celkem vzrostl na 7 procent navzdory všem nepříznivým faktorům. Obavy kritiků migrace nemají potvrzení ze strany tohoto makroekonomického ukazatele. Je třeba také zmínit neobjektivní charakter samotného ukazatele HDP. Výkonnost ekonomiky států není přímo spojena pouze s výší HDP.

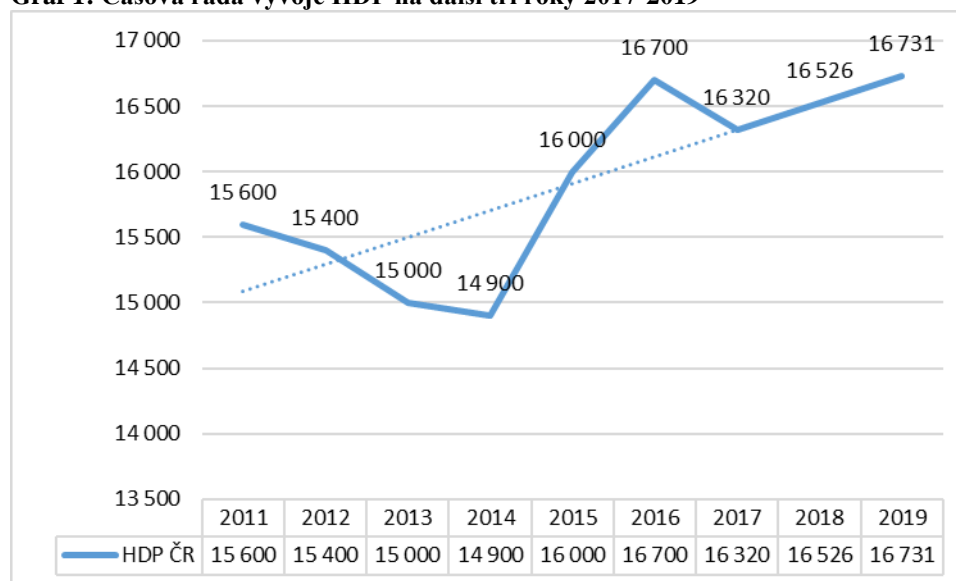
Tabulka 1: HDP (hrubý domácí produkt) EUR na obyvatele (běžné ceny) 2011-2016

		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Česká republika		15 600	15 400	15 000	14 900	16 000	16 700

Zdroj: Hrubý domácí produkt v tržních cenách (v běžných cenách). Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00001>

Na základě výše uvedených statistických údajů lze pomocí funkce Lintrend v Excelu vytvořit předpověď vývoje ukazatele HDP na další tři roky 2017-2019.

Graf 1: Časová řada vývoje HDP na další tři roky 2017-2019

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí funkce Lintrend v Excelu

Získané tendence lze zdůvodnit tím, že Česká republika není středem pozornosti migrantů a ve zkoumaném období ve skutečnosti nepřijala velké množství migrantů. Avšak pozitivní trend růstu HDP lze vysvětlovat také aktivním využitím vnějších dotací EU, což ovlivňuje narůst vyrobených produktů, ale nesevřdí to o celkovém zlepšení blahobytu v

zemi. S růstem HDP nelze nepočítat, ale je třeba ve výzkumu zvažovat i jiné vnější faktory kromě migrační krize, ovlivňující změny makroekonomických ukazatelů České republiky.

Můžeme tedy usoudit, že migrační krize se nestala příčinou zhoršení situace s HDP České republiky. Naopak, problémy v politické aréně změnily situaci na trhu mezi evropskými zeměmi, kvůli čemuž ČR dosáhla neočekávaných temp růstu HDP. Důležitá je připomínka, že veškeré kvalitativní údaje jsou ovlivněny velkým množstvím faktorů. Z tohoto důvodu nelze přímo spojovat změny jednoho nebo několika ukazatelů s evropskou migrační krizí. Veškeré získané závislosti by se měly posuzovat komplexně.

3.1.2 Export a import

Sledování změn v tendencích dovozu a vývozu zboží ukazuje jak na rozvoj mezinárodního trhu, tak i na změnu postavení a image země jako obchodního partnera.

Analýza se dá začít od prozkoumání změny výše dovozu od roku 2011. Je vidět, že v roce 2011 ukazatel dosáhl nejnižší úrovně za zkoumané období. Nejvyšších hodnot dovoz zboží a služeb dosáhl v letech 2014-2015.

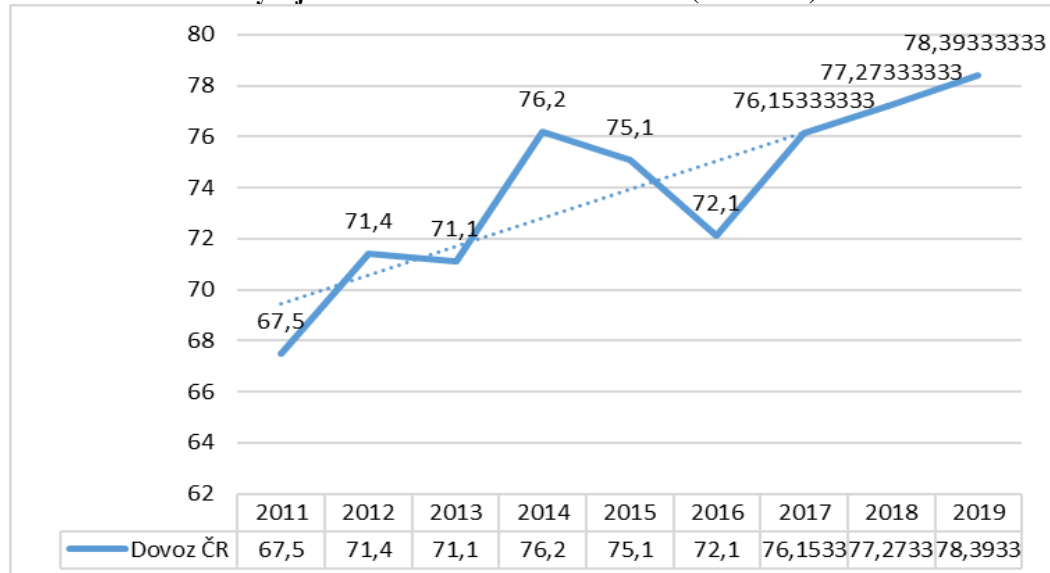
Pokud se podíváme na tabulku č. 2, je vidět, že tendence je stejná: nízká úroveň v roce 2011, pomalý růst do roku 2013, vzestup v období 2014–2015 a prudký pokles v roce 2016. V roce 2013 se HDP v ČR snižuje, avšak podíl dovozu se snižuje také. Tato skutečnost znamená, že v peněžním vyměření objem dovozu silně poklesl. Je třeba zmínit, že v roce 2014 se HDP stále snižuje, čímž lze vysvětlit růst podílu dovozu na HDP, avšak změny nejsou vyrovnané. HDP se snížilo o 0,67 %, podíl dovozu vzrostl na 5,1 procent. Po vyrovnání a nárůstu HDP v letech 2015-2016 objem dovozu začal klesat. V roce 2016 dovoz zboží a služeb tvořil jen 72,1 procent, což se blíží k úrovni dovozu v roce 2012. Změna ve srovnání s rokem 2015 byla obrovská – celá 3 %, což s přihlédnutím k růstu HDP znamená velké snížení objemu dováženého zboží a služeb.

Tabulka 2: Dovoz zboží a služeb (v % HDP)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Česká republika	67,5	71,4	71,1	76,2	75,1	72,1

Zdroj: Dovoz zboží a služeb. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00004>

Graf č. 2 ukazuje časovou řadu předpokládaného vývoje dovozu zboží a služeb České republiky na období 2017 – 2019. Podle předpovědi se dá vidět pozitivní trend růstu vývoje dovozu České republiky.

Graf 2: Časová řada vývoje ukazatele dovozu zboží a služeb (v % HDP) na období 2017-2019

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí funkce Linktrend v Excelu

Ekonomika ČR má vysoký stupeň otevřenosti – podíl vývozu zboží a služeb na HDP stabilně přesahuje 70 %. Z tabulky č. 3 je vidět, že objem vývozu ročně se zvyšoval až do roku 2015. Například ze 71,3 % HDP v roce 2011 vývoz vzrostl na 82,5 % HDP v roce 2015. Táto skutečnost je přímo spojená jak s poklesem výše HDP v tomto období, tak i se skutečným zvýšením podílu vývozu zboží a služeb v ekonomice země. Je také důležité zdůraznit, že v roce 2015, kdy HDP České republiky zažil velký nárůst, podíl vývozu se zmenšil jen nepatrně (na 1,5 % ve srovnání s předchozím rokem). V roce 2016 HDP stále rostl a podíl vývozu klesal. Vývoz poklesl mírně na 1,5 %, což je značně méně než objem dovozu, což ovlivnilo saldo a celkový ekonomický úspěch země v tomto roce. Na základě statistických údajů se dalo pomocí funkce Linktrend v Excelu vytvářet časovou řadu

dalšího vývoje tohoto ukazatele na období 2017-2019. Podle předpovědi se dá vidět pozitivní trend růstu vývoje vývozu České republiky.

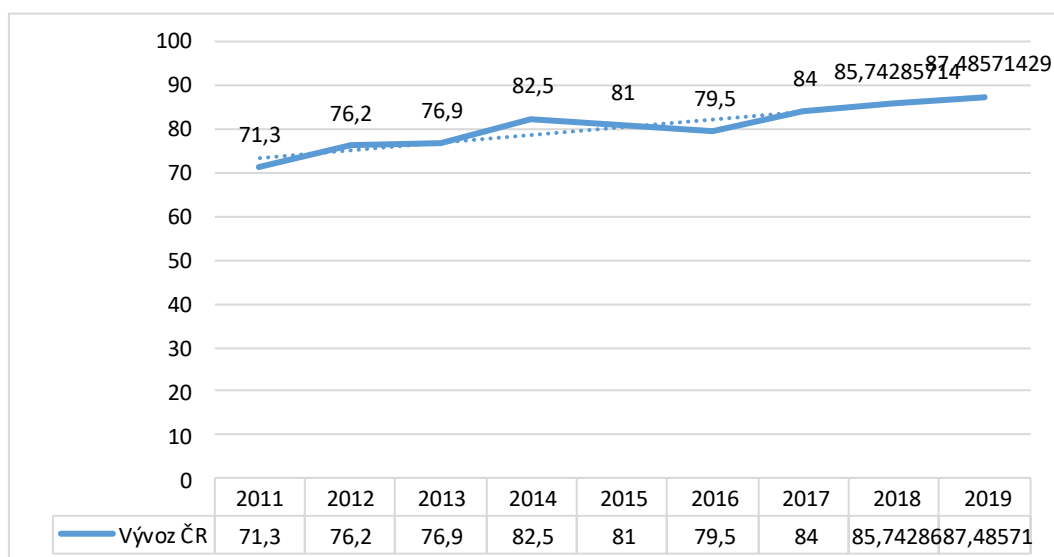
Tabulka 3: Vývoz zboží a služeb (v % HDP)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Česká republika	71,3	76,2	76,9	82,5	81,0	79,5

Zdroj: Vývoz zboží a služeb. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00003>

Graf č. 3 ukazuje časovou řadu předpokládaného vývoje vývozu zboží a služeb České republiky na období 2017 – 2019.

Graf 3: Časová řada vývoje ukazatele vývozu zboží a služeb (v % HDP) na období 2017-2019

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí funkce Linktrend v Excelu

Dovoz zboží je pro zemi nezbytností, avšak jeho objem by neměl být vyšší než objem vývozu. Při porovnání hodnot vývozu a dovozu pro konkrétní zemi se stanoví saldo zahraničního obchodu. Zůstatek je pozitivní v případě, když objem exportu přesáhne objem dovozu. Naopak pokud objem dovozu přesáhne objem vývozu, stanoví se záporné saldo.

V následující tabulce č. 4 je znázorněna změna salda mezi dovozem a vývozem zboží a služeb v České republice za účelem stanovení úspěšnosti zahraničního obchodu země. Tendence je velmi zajímavá. Do roku 2013 saldo postupně (1 % ročně) rostlo. Pak se růst

zpomalil a v roce 2014 tvořil 0,5 % a saldo činilo 6,3 % z HDP v zemi. V roce 2015 saldo pokleslo na úroveň roku 2013, ale rychle se vrátilo ke své rostoucí tendenci v roce 2016. Rok 2016 je rokem s nejvyšším saldem vývozu a dovozu zboží a služeb za zkoumané období.

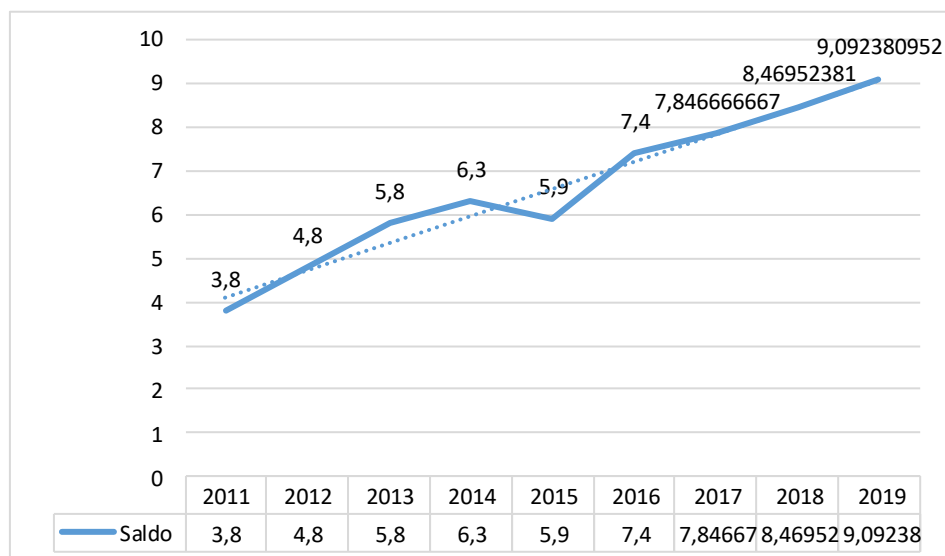
Tabulka 4: Saldo vývozu a dovozu zboží a služeb (v % HDP)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Česká republika	3,8	4,8	5,8	6,3	5,9	7,4

Zdroj: Saldo vývozu a dovozu zboží a služeb. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27].
Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00005>

Graf č. 4 ukazuje časovou řadu vývoje salda vývozu a dovozu České republiky na období 2011-2019.

Graf 4: Časová řada vývoje ukazatele saldo vývozu a dovozu zboží a služeb (v % HDP) na období 2011-2019

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí funkce Linktrend v Excelu

Z toho se dá udělat závěr, že tendence vývozu a dovozu se postupně pohybují ve vyžadovaných směrech a saldo mezi ukazateli postupně roste. Pozitivní vývoj všech třech ukazatelů prokazuje i vytvořená předpověď na období 2017-2019. Růst objemu vývozu poskytuje zemi peníze, zmenšení dovozu zmenšuje výdaje státu na cizí produkty. Jako výsledek pak ekonomika zemí získává více prostředků pro růst a rozvoj. Migrační krize ovlivňuje vývoj ukazatelů, avšak nezastavuje pozitivní tendence a nepřekáží ekonomickému rozvoji.

3.1.3 Míra inflace

Míra inflace je velmi důležitý ukazatel, který ukazuje na stabilitu ekonomiky v zemi. Ekonomové obvykle souhlasí s tím, že vysoká inflace je špatná a nízká je často dobrá. Určitá míra inflace je ovšem dobrá, její hodnocení je závislé na obecné ekonomické situaci. Samotná inflace není špatná, ale stimuluje ekonomiku. Úspora během inflace je zbytečná, takže lidé utratí mnohem více, což pomáhá firmám v jejich činnosti. Nízká inflace však může být hrozbou následné deflace. Příliš nízká úroveň inflace je také nebezpečná hlavně z důvodu ochlazení ekonomiky. Současně příliš rychlý nárůst cen také velmi souvisí se sociální a ekonomickou nestabilitou. Ze všeho výše uvedeného lze usoudit, že nízká, ale kontrolovaná inflace se pokládá za nejvýhodnější pro udržitelný rozvoj země. Platí to jak pro Českou republiku, tak i pro Německo, jehož stav inflace bude prozkoumán v další podkapitole.

Z tabulky č. 5 je vidět, že průměrné roční tempo růstu HICP České republiky v posledních několika letech nepřesahuje 1 %. Avšak tato tendence je nová. Z tohoto důvodu je třeba prozkoumat, jak se ukazatel měnil ve zkoumaném období.

Tabulka 5: Míra inflace (HICP) (průměrné roční tempo růstu, v %)

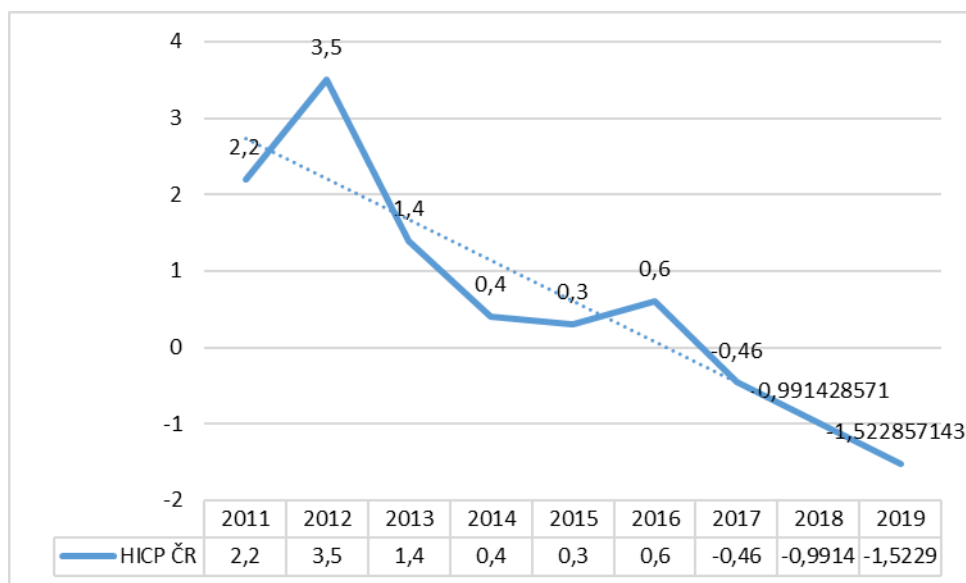
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Česká republika	2,2	3,5	1,4	0,4	0,3	0,6

Zdroj: Míra inflace. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00118>

V období 2011-2013 inflace zažívala aktivní změny a měla své maximum v hodnotě 3,5 % v roce 2012. Tyto roky průměrné roční tempo růstu míry inflace vždy přesahovalo 1 %. V roce 2013 tempo růstu pokleslo více než dvakrát ve srovnání s předchozím a tvořilo 1,4 %. Od tohoto roku ukazatel začal klesat. V roce 2014 nárůst míry inflace činí jen 0,4 %, a v rok vyhrocení migrační krize, tedy 2015, byl ještě nižší - jen 0,3 %. V roce 2016 tempo růstu míry inflace znovu vzrostlo dvakrát, avšak doposud se drží na svých pozicích a nepřesahuje 1 %.

Graf č. 5 ukazuje předpověď vývoje ukazatele míry inflace České republiky během období 2017-2019.

Graf 5: Časová řada vývoje ukazatele míra inflace (HICP) (průměrné roční tempo růstu, v %) na období 2017-2019

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí funkce Linktrend v Excelu

Na základě prognózy vývoje ukazatele míry inflace na období 2017-2019, která byla vytvořena pomocí funkce Lintrend v Excelu, lze vidět pokles tohoto ukazatele na vybrané období. Zmenšení tempa růstu inflace je dobrou známkou a svědčí o stabilním rozvoji. Česká republika nemá velké vnější dluhy ani nemá potíže se stagnací ekonomiky. Lze tedy usoudit, že pomalý nárůst cen pro obyvatele ČR tvoří stabilní a klidnou atmosféru blahobytu a důvěru ke státu.

3.1.4 Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti je velmi zajímavým ekonomickým ukazatelem, který ve stejnou dobu ukazuje, jak velkou potřebu země má v případě dodatečných pracovníků ze zahraničí. Mnozí analytici migračních proudů mají pozitivní názor na roli přistěhovalců ve snižování míry nezaměstnanosti v hostitelské zemi. Ve výzkumu se probírají jak tendence změny míry zaměstnanosti v České republice, tak i změny celkové míry nezaměstnanosti.

Podle tabulky č. 6 míra zaměstnanosti ve věkové skupině 20-64 let ve zkoumaném období stabilně se zvyšuje. Je třeba také zaznamenat, že tempo růstu postupně narůstá. Například v roce 2012 míra zaměstnanosti se zvýšila na 0,6 % ve srovnání s předchozím rokem. A v roce 2016 roční změna tvořila již 1,9 %. Celkem míra zaměstnanosti obyvatel ve zkoumaném období za šest let vzrostla na 5,8 %, což je velmi pozitivním ukazatelem.

Lze tedy usoudit, že migrační krize nezměnila již existující tendenci a možná přispěla ke zvýšení jejího tempa růstu.

Tabulka 6: Míra zaměstnanosti ve věkové skupině 20-64 let, (v %)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Česká republika	70,9	71,5	72,5	73,5	74,8	76,7

Zdroj: Míra zaměstnanosti ve věkové skupině 20-64 let. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=t2020_10

Změna celkové míry nezaměstnanosti ve zkoumaném období ukazuje (tabulka č. 7), že dnešní tendence je pomalu klesající. Pokud na začátku zkoumaného období míra nezaměstnanosti tvořila 6,7 - 7 %, v roce 2016 to byla jen 4 %.

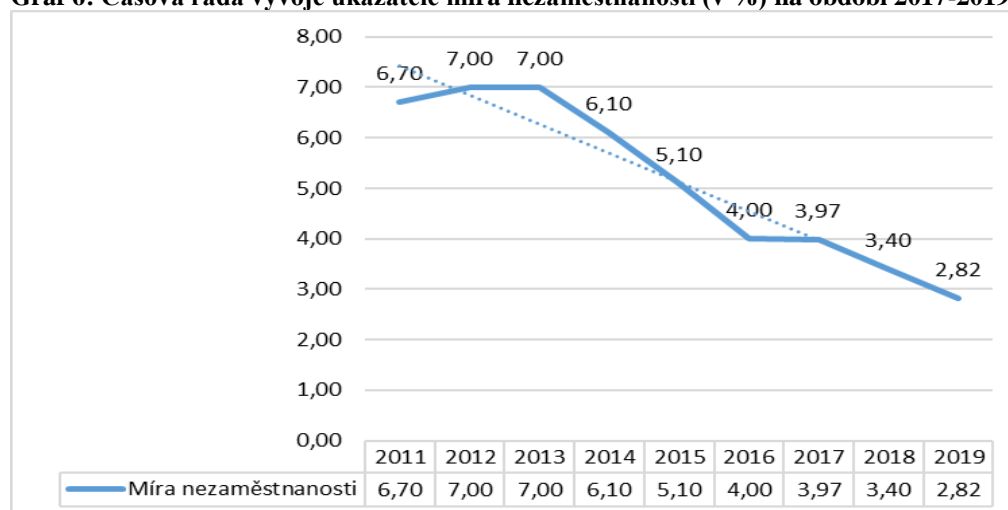
Tabulka 7: Celková míra nezaměstnanosti (v %)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Česká republika	6,7	7,0	7,0	6,1	5,1	4,0

Zdroj: Celková míra nezaměstnanosti. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsdec450>

Graf č. 7 ukazuje časovou řadu vývoje ukazatele míry nezaměstnanosti na období 2017-2019.

Graf 6: Časová řada vývoje ukazatele míra nezaměstnanosti (v %) na období 2017-2019

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí funkce Linktrend v Excelu

Tato skutečnost a rychlé snížení míry nezaměstnanosti znamená, že v zemi se zmenšuje počet volných pracovních míst. Na jednu stranu to není dobré pro ty, kteří práci hledají, na druhou stranu kvůli naplnění volných pracovních míst stát získává vyšší zisky. Lze usoudit, že skutečná míra nezaměstnanosti v České republice je nižší než před šesti lety a má vysoké tendence ke snížení. Tato tendence může být spojena s nárůstem počtu migrantů na území ČR. Zatím ale míra nezaměstnanosti není příliš rychlá, což znamená, že trh práce není přeplněný kvůli novým pracovníkům.

3.1.5 Shrnutí – vliv migrační krize na ekonomickou situaci v ČR před a po migrační krizi v Německu

Tato podkapitola je určena pro celkové vyhodnocení vlivu migrační krize na ekonomický život České republiky s přihlédnutím k tomu, že na zemi současně působí velké množství vnějších faktorů. Na základě provedeného výzkumu statistických dat lze udělat několik závěrů. Za prvé vliv současných migračních proudů na základě makroekonomických ukazatelů celkově lze charakterizovat jako neutrální se sklonem k příznivému.

Ohledně změn, které migranti přinesli ČR, lze konstatovat, že klesající tendence růstu HDP v letech 2011-2014 se změnila prudkým nárůstem v období 2015-2016. Také se pozitivním trendem prokázala udělaná prognóza na období 2017-2019. Určitě na hodnotu HDP mají vliv také jiné ekonomické faktory. Migrační krize více ovlivnila sousedské země a jejich ekonomika prožívala velkou zátěž. Migrační politika České republiky je méně otevřená, a proto země není tak zajímavá pro uprchlíky a migranty hledající nejlepší podmínky pro život. Z tohoto důvodu Česká republika mohla využít existující krizi ve prospěch růstu svého HDP.

Dalším kritériem byla změna podílu exportu a importu v procentech na HDP před a po migrační krizi. Je zajímavá skutečnost, že krize téměř neovlivnila tuto oblast ekonomiky. Trendy směřování na snížení dovozu a zvýšení vývozu se postupně ročně pohybují v žádoucím směru. Udělaná prognóza těchto ukazatelů prokázalo rostoucí trend na období 2017-2019. Saldo mezi dovozem a vývozem také má rostoucí tendenci. Za zkoumané období rozdíl mezi exportem a importem vzrostl téměř dvakrát (7,4 % proti 3,8 %).

Největší změny spojené s migrační krizí měly poslední dva ekonomické ukazatele: míra inflace a míra nezaměstnanosti. Tempo změny prvního ukazatele je velmi jasně spojené se začátkem aktivní migrace. Od roku 2014 tempo růstu míry inflace klesá pod 1 %. V roce 2015 dosahuje minimální hodnoty - 0,1 %. Tato skutečnost je pozitivní pro ekonomiku České republiky a znamená, že země nezažívá velkou krizi, její rozvoj je stabilní a růst cen je kontrolován. Podle udělané prognózy na období 2017-2019 se očekává klesání ukazatele míry inflace na - 1,52 % v roce 2019.

Velký vliv migrační krize měla na změnu míry zaměstnanosti a celkovou nezaměstnanost v republice. Podíl zaměstnaných obyvatel ve skupině 20-64 let vzrostl téměř o 6 % za šest let. Migranti pozitivně ovlivňují danou oblast ekonomiky a zaplňují mezery na trhu práce. Česká republika preferuje především kvalifikované pracovníky, kteří mají větší šance na udělení víza nebo azylu. Ve stejnou dobu republika měla velký počet volných míst pro nekvalifikovanou levnou pracovní sílu. Jako výsledek po migrační krizi, již v roce 2016, míra nezaměstnanosti v zemi tvořila 4,0 %. Pokles ukazatele za 6 let je téměř poloviční, což je známkou pozitivního vlivu migrační krize na ekonomiku ČR. Na období 2017-2019 se očekává pokles na 1,18 % míry nezaměstnanosti v roce 2019 podle udělané prognózy. Česká republika, stejně jako ostatní evropské země, se potýká s problémem stárnutí populace, což špatně ovlivňuje rozvoj ekonomiky. Přijetí migrantů je pro tedy stát fakticky nezbytností. Vláda ČR ale musí, jak uspokojovat potřeby trhu práce, tak i naslouchat obavám občanů země, kteří jsou často negativně naladěni proti migrantům.

Na závěr je třeba uvést, že Česká republika se nesečkala s velkými negativními vlivy migrační krize. Její trendy rozvoje ekonomiky se pohybují dříve plánovanými směry. Ve stejnou dobu migrační krize měla jasný přímý vliv na takové ukazatele, jako jsou míra inflace a míra nezaměstnanosti v ČR. Jsou to dva ukazatele, které v období nejsilnější krize (především roku 2015) zažily velký pokles. Růst inflace dosáhl nejnižších hodnot za zkoumané období. Míra nezaměstnanosti se zmenšila téměř dvakrát a v roce 2016 tvořila jen 4,0 %. Existující tendence a vlivy jsou tedy pro rozvoj ČR pozitivní. Lze to vysvětlit různými příčinami. Je však jasné, že obavy ze strany odpůrců migrace z důvodu negativních dopadů na ekonomiku jsou přehnané a vysvětlují se panikou a absencí informací.

3.2 Analýza vlivu migrační krize na ekonomické postavení Německa

Ve srovnání s Českou republikou největší zátěž spojenou s migrační krizí zažilo v posledních letech právě Německo. Vliv migrace na ekonomické postavení země je velmi zajímavý pro výzkum, protože síla vlivu kvůli velké intenzitě migračního proudu je větší než u jiných evropských států.

Rostoucí popularita pravicových stran v Německu ukazuje, že obavy občanů ze snížení úrovně bezpečnosti, zvýšení trestné činnosti a ztráty pracovních míst kvůli migrantům se postupně šíří.

Německo momentálně prochází vlnou aktivní migrace. Poslední roky vládní výnosy byly vyšší než výdaje. Vnější vlivy působí nepříznivě a omezují rozvoj ekonomických ukazatelů.

Migranti se stěhují do Německa už řadu let. Zatímco většina Evropy bojuje s vysokou nezaměstnaností, míra nezaměstnanosti v Německu činí méně než 7 procent. Fakticky Německo musí být otevřenou zemí, která je pro kvalifikované pracovníky velice příjemná. Bohužel za podmínky prudkého růstu žadatelů o azyl otevřená politika a příznivé podmínky pro migraci způsobily migrační krizi a projevil se svou opačnou stranou. Kvůli dlouholetým zkušenostem proces adaptace nových obyvatel je na vysoké úrovni. Migranti mají spoustu možností se naučit němčinu zcela zdarma v rámci sociální podpory, což zmenšuje jejich komunikační překážky v nové zemi.

Německá společnost ale je s migrací nespokojena. Mnoho Němců se bojí, že jejich země se zásadním způsobem mění. Obávají se, že přistěhovalectví může přetížít sociální systém a změnit kulturní život. Také se obávají, že ztratí svou národní identitu z důvodu rostoucího počtu obyvatelů cizího původu, zejména kvůli muslimům z Turecka a Středního východu.

Podle některých studií zahraniční pracovníci v Německu naopak významně přispívají k prosperitě republiky. Hlavními oblastmi, které přistěhovalci pozitivně ovlivňují, jsou nezaměstnanost, míra investic rizikového kapitálu, počet patentů. Jiné studie ukazují na to, že kulturní rozmanitost zemí není negativním faktorem, ale naopak může být jedním z faktorů přispívajících k hospodářskému úspěchu.

Podíl přistěhovalců v Německu je dnes velmi vysoký (kolem 9 % populace).³¹ Skutečností je také to, že v Německu existuje i vysoký podíl zahraničních specialistů v klíčových průmyslových odvětvích, což opravdu vysvětluje rozmanitost vlivů migrace na ekonomiku hostitelské země. Německo také může provádět porovnání ekonomického rozvoje různých částí země za účelem výzkumu vlivů multikulturní společnosti na ekonomiku regionu. Nejčastějším vlivem je větší počet společností s rizikovým kapitálem a počet patentových přihlášek, což znamená, že přistěhovalectví pozitivně ovlivňuje inovace a růst.

Již několik let od začátku migrační krize Německo ekonomicky ji zvládá a pokračuje v poskytování pomoci a v regulaci migračních proudů. Náklady jsou velké, ale zvládnutelné pro německou vládu. Zatím ale výdaje Německa značně přesahují výhody. Určitě vzhledem k pevné dani z příjmu existuje nárůst příjmů z rekordně vysoké zaměstnanosti, avšak je určitý čas je potřebný na to, aby země zmožla dosáhnout ekonomické rovnováhy v dané oblasti.

Velmi náročný je proces agendy kolem přijímání migrantů. Zpracování velkého množství žadatelů je náročné. Procento zpracovaných žádostí o azyl je značně menší než množství přistěhovalců, kteří jsou registrováni při vstupu do země.

V následujících podkapitolách výzkumu budou prozkoumány makroekonomické ukazatele Německa: HDP, export a import, míra inflace a míra nezaměstnanosti. Také pro každý ukazatel bude vytvořena časová řada vývoje na období 2017-2019 za pomoci funkce Linktrend v Excelu. Výsledky a tendence ke změně dvou zkoumaných zemí se budou porovnávat mezi sebou za účelem vyloučení přímého vlivu migrace na vývoj ekonomiky.

3.2.1 Hrubý domácí produkt

Navzdory negativním postojům části obyvatel hlavní ukazatel ekonomického stavu země má pozitivní tendenci. HDP Německa za období od roku 2011 vzrostl na 4 500 eur na obyvatele (13,35 %). Je to výborná změna za 6 let, která svědčí o neustálém pokroku a rozvoji.

³¹ Statistika migrace a migrující populace. Eurostat [online]. 2017 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/cs

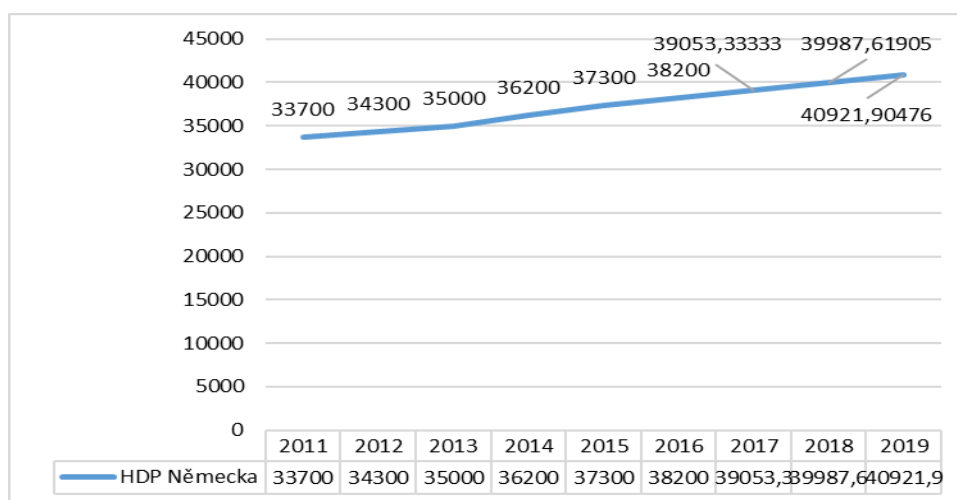
Tabulka 8: HDP (hrubý domácí produkt) EUR na obyvatele (běžné ceny) 2011-2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Německo	33 700	34 300	35 000	36 200	37 300	38 200

Zdroj: Hrubý domácí produkt v tržních cenách (v běžných cenách). Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00001>

Podrobný pohled na vývoj ukazatele je také důležitý pro pochopení existujících tendencí. Ve zkoumaném období (výše uvedená tabulka č. 8) výše HDP ročně roste. V roce 2012 změna tvořila jen 600 eur na obyvatele ve srovnání s předchozím rokem. Podobná úroveň růstu byla i v roce 2013. Avšak již v roce 2014 ukazatel měl nárůst na 1 200 eur na obyvatele, což je téměř dvakrát více než v předchozích letech. V roce 2015 HDP znovu roste na 1 100 eur na obyvatele ve srovnání s předchozím rokem. V roce 2016 růst se zpomalil, ale stejně byl vyšší než v období před krizí a tvořil 900 eur na obyvatele. Samotná změna HDP sice znamená málo, avšak stabilita rostoucích tendencí, zvýšení růstu HDP v krizových letech, jsou důležité pro analýzu. Je třeba vzít v úvahu, že za období krize hodnota měny hostitelské země může klesat. Avšak změna měnového kurzu Německa nezažívala tak velké výkyvy, kterými bychom mohli úplně vysvětlit tak velký růst HDP. Lze tedy usoudit, že změnu ukazatele lze částečně vysvětlit oslabením domácí měny. Současně nelze odmítat skutečnost, že i za ztížených podmínek ekonomika Německa prospívá a HPD země ve zkoumaném období stále roste.

Graf 7: Časová řada vývoje HDP (hrubý domácí produkt) EUR na obyvatele (běžné ceny) v období 2011-2019

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí funkce Linktrend v Excelu

Graf č. 7 ukazuje pozitivní prognózu růstu HDP Německa na období 2017-2019. Očekává se růst HDP v roce 2019 o 2721, 9 Eur oproti roku 2016.

Ve srovnání s HDP České republiky je HDP v Německu více než dvakrát vyšší a jeho vývoj ve zkoumaném období je stabilnější a bez klesajících tendencí. To lze vysvětlit velikostí a úrovní vývoje ekonomiky Německa ve srovnání s ČR. Z toho můžeme udělat závěr, že migrační krize ovlivňuje výše HDP pomocí dvou faktorů: pravý růst HDP a nestabilita měnového kurzu domácí měny. Lze tedy předpokládat, že pod vlivem migračních proudů makroekonomický ukazatel HDP bude mít sklon k růstu.

3.2.2 Export a import

V následujících dvou tabulkách č. 9 a 10 jsou zkoumány tendence změny podílu dovozu a vývozu zboží a služeb v procentech na HDP Německa. Změny daných ukazatelů jsou velmi důležité pro výzkum, protože právě ve zkoumaném období země zažívala migrační krizi, což negativně působilo na její obchodní image a ztěžovalo podmínky obchodu s jinými zeměmi.

Tendence jsou podobné těm, které měla Česká republika ve stejném období. Dovoz zboží a služeb pomalu klesá. Zajímavá je skutečnost, že pomalý pokles dovozu v procentuálním vyměření je v peněžní hodnotě pomalým růstem kvůli rostoucí tendenci HDP v zemi.

V období let 2011-2016 se ukazatel zmenšil na 1,8 %, přičemž hlavní změny probíhaly v posledním roce - tedy 2016. Tendence ke zmenšení podílu dovozu je pochopitelná, každá země chce prodávat více, než nakupuje. Zajímavé je, že objem dovozu se zmenšuje nestabilně. Například v letech 2011-2012 změny objemu dovozu v % podílu na HDP nebyly vůbec. Příští rok ukazatel poklesl o 0,5 %, v roce 2014 o 0,6 %. A pak v roce 2015 naopak vzrostl o 0,1 %. Lze tedy vidět, že země se snaží dodržovat tendence ke zmenšení objemu dovozu, ale zatím neudrží stabilitu probíhajících změn. V letech nejaktivnější migrace není vidět žádné změny v dovozu nebo vývozu, přímo spojené s migracemi. Dá se to vysvětlit tím, že Německo už dlouhá léta přijímá migranty a jeho vnější obchod je málo závislý na vnitřních problémech. Určitě je třeba uvažovat o tom, že i tento nestabilní pokrok je výsledkem obrovských úsilí ze strany politického a ekonomického sektoru, které pracují ve směru minimalizace následků krizí.

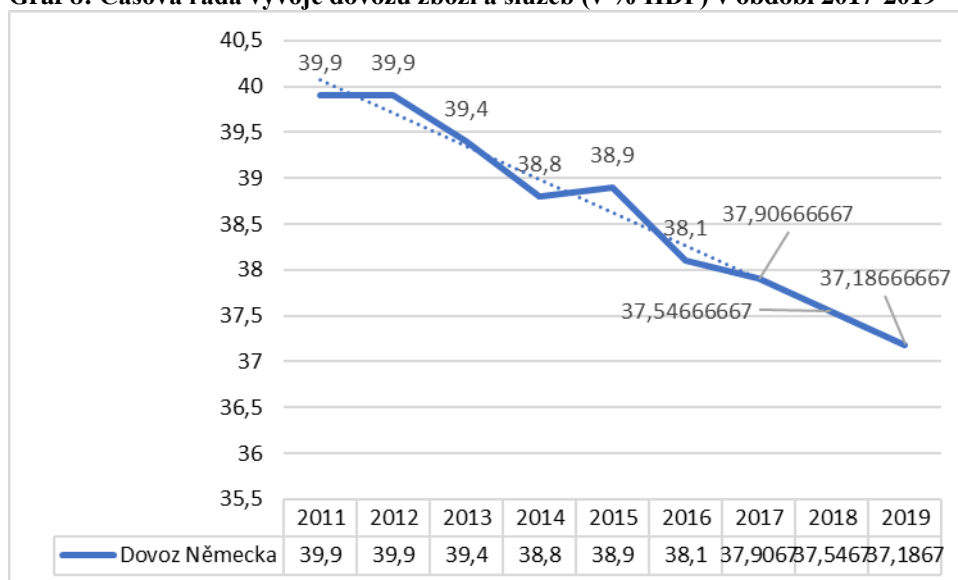
Tabulka 9: Dovoz zboží a služeb (v % HDP)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Německo	39,9	39,9	39,4	38,8	38,9	38,1

Zdroj: Dovoz zboží a služeb. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00004>

Graf č. 8 ukazuje časovou řadu vývoje ukazatele dovozu zboží a služeb na období 2017-2019. Lze vidět podle předpokládané předpovědi klesající tendenci ukazatele dovozu o 0,91 % oproti roku 2016.

Graf 8: Časová řada vývoje dovozu zboží a služeb (v % HDP) v období 2017-2019

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí funkce Linktrend v Excelu

Dále je vidět, že objem vývozu zboží a služeb postupně roste, avšak často prožívá propady, se kterými se pak vyrovnává. Například v roce 2012 změna tvořila +1,2 %, ale již v příštím roce podíl vývozu poklesl na 0,6 % ve srovnání s obdobím předchozím. Pouze v roce 2015 úroveň vývozu překonává ukazatel roku 2012 a činí již 46,9 %. V roce 2016 vývoz znovu klesá na 0,8 %. Tady je vidět, že za šest let podíl vývozu vzrostl na 1,3 %, avšak výkyvy ukazatele jsou častým jevem.

Za šest let změny v objemu vývozu jsou menší než v objemu dovozu – 1,3 % oproti 1,8 %. Tato skutečnost ukazuje na to, že omezení dovozu se daří Německu lépe než rozvoj exportu. Je to pochopitelné s přihlédnutím k migrační krizi. Vlády země prostě nemají čas na vyhledání nových trhů, zvýšení výroby a prodeje. Pozornost zemí je odvedena od

ekonomického sektoru a země se nachází spíše v pasivním režimu “úspory energie” a pokračování dříve stanovených tendencí.

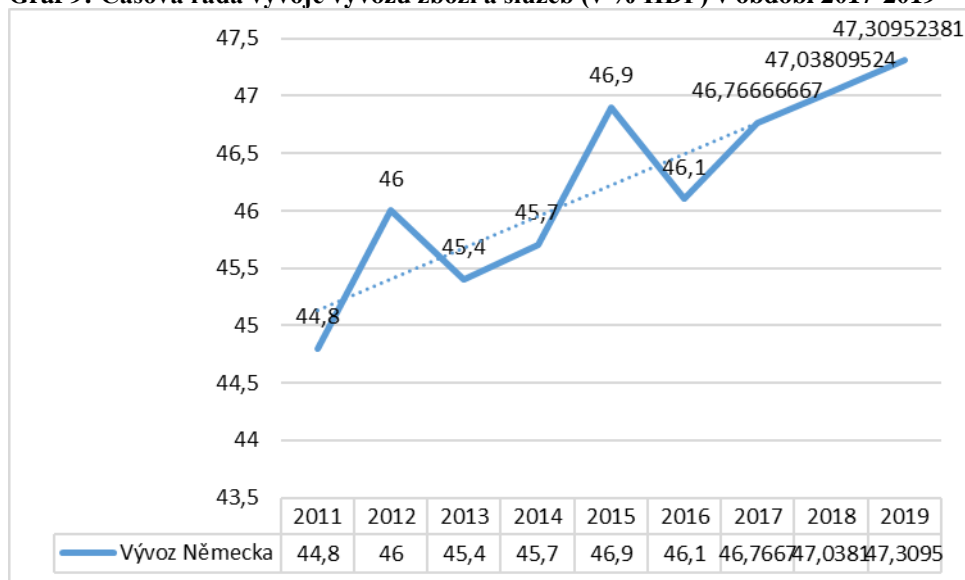
Tabulka 10: Vývoz zboží a služeb (v % HDP)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Německo	44,8	46,0	45,4	45,7	46,9	46,1

Zdroj: Vývoz zboží a služeb. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00003>

Graf č. 9 ukazuje předpověď vývoje ukazatele vývozu zboží a služeb v Německu v období 2017-2019. Lze pozorovat stoupací tendenci tohoto ukazatele oproti roku 2016 o 1,2 %.

Graf 9: Časová řada vývoje vývozu zboží a služeb (v % HDP) v období 2017-2019

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí funkce Linktrend v Excelu

V poslední tabulce č. 11 je prozkoumáno saldo mezi dovozem a vývozem zboží a služeb za účelem zjištění tendencí jeho změny. Z tabulky níže je jasno, že tendence k růstu salda je vysoká: od roku 2011 saldo vzrostlo ze 4,9 % na 8,0 %, tedy o 3,1 %. Tato skutečnost svědčí o tom, že Německo aktivně pracuje ve směru zmenšení objemu dovozu a zvětšení vývozu. Z výše zkoumaných tabulek je vidět, že situace s vývozem je nestabilní, avšak poslední roky zmenšení objemu dovozu ovlivňuje pozitivní růst salda.

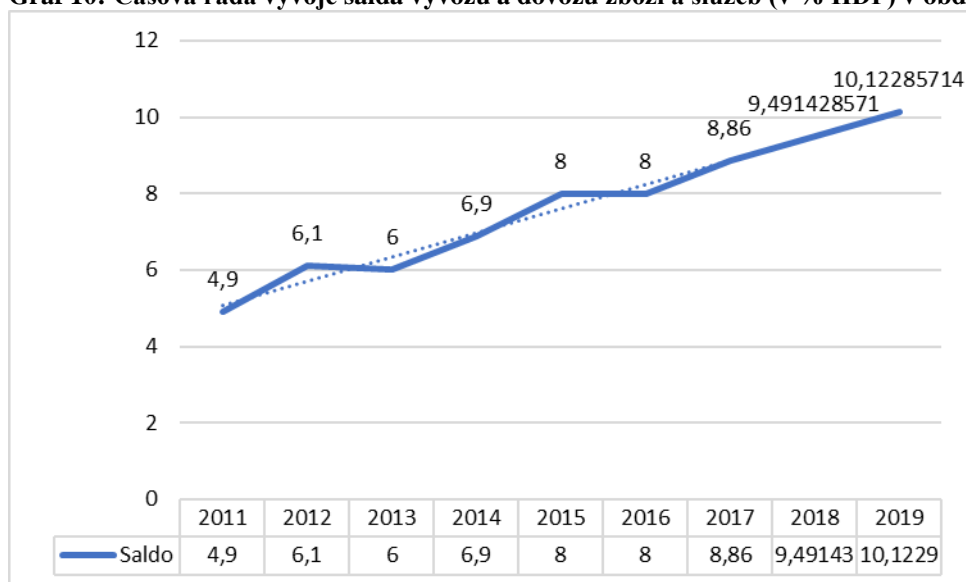
Tabulka 11: Saldo vývozu a dovozu zboží a služeb (v % HDP)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Německo	4,9	6,1	6,0	6,9	8,0	8,0

Zdroj: Saldo vývozu a dovozu zboží a služeb. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00005>

Graf č. 10 ukazuje předpokládanou prognózu vývoje salda vývozu a dovozu zboží a služeb (v % HDP) v období 2017-2019. Lze vidět stoupací tendenci tohoto ukazatele oproti roku 2016 o 2,12 %.

Graf 10: Časová řada vývoje salda vývozu a dovozu zboží a služeb (v % HDP) v období 2017-2019

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí funkce Linktrend v Excelu

Dále lze zaměřit pozornost na výše podílu dovozu a vývozu v HDP ČR a HDP Německa. Je vidět, že v České republice podíl tvoří kolem 70 % HDP, a tedy mají velký objem a obrovský význam pro ekonomiku země. V Německu je to trochu jinak, podíl dovozu a vývozu se pohybuje kolem 40 procent, což lze vysvětlit dvakrát větším HDP a také úrovní rozvoje ekonomiky.

3.2.3 Míra inflace

Průměrné roční tempo růstu míry inflace v Německu také pokleslo, stejně tak i v České republice. Tendence změny je pozitivní již posledních několik let (tabulka č. 12). V roce 2011 tempo růstu HICP zemí tvořilo 2,5 %, což negativně ovlivňovalo ekonomiku v zemi. Taková míra inflace také svědčila o ekonomické nestabilitě. Avšak za posledních

šest let tempo růstu inflace se snížilo šestkrát a pro rok 2016 tvořilo jen 0,4 %. Nejlepší ukazatel změny HICP byl v roce 2015, kdy tempo růstu činilo jen 0,1 %. V roce 2016 inflace zahájila svůj růst a zastavila se na úrovni +0,4 %.

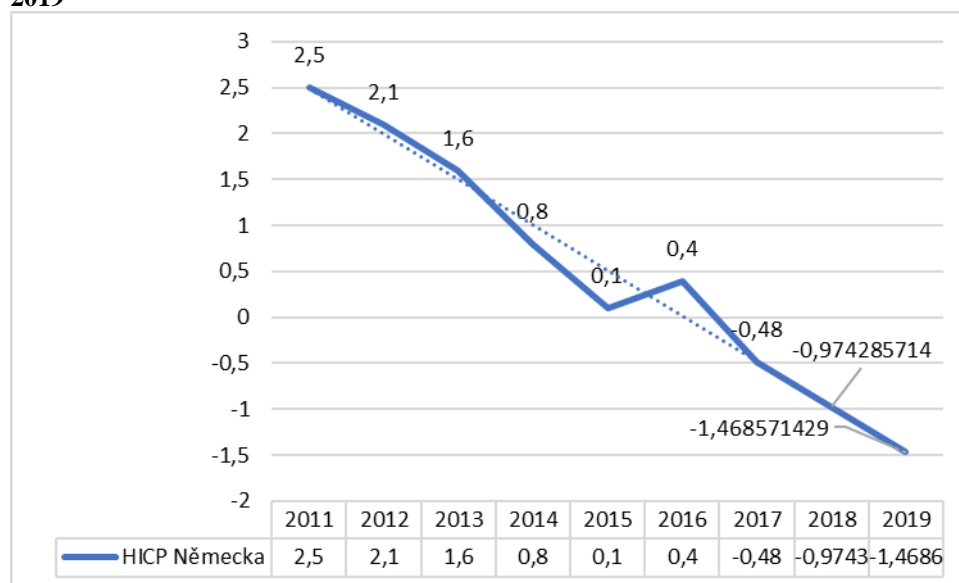
Tabulka 12: Míra inflace (HICP) (průměrné roční tempo růstu, v %)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Německo	2,5	2,1	1,6	0,8	0,1	0,4

Zdroj: Míra inflace. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00118>

Graf č. 11 ukazuje předpokládanou prognózu vývoje míry inflace na období 2017-2019. Podle předpokládané předpovědi míra inflace v Německu bude vystupovat za záporného pásma a tím pádem se očekává deflace.

Graf 11: Časová řada vývoje míry inflace (HICP) (průměrné roční tempo růstu, v %) v období 2017-2019

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí funkce Linktrend v Excelu

Je třeba zdůraznit v této podkapitole, že změny tempa růstu míry inflace v Německu a České republice jsou velmi podobné. Aktivní pokles připadá na roky 2014-2016, které jsou současně nejtěžšími roky migrační krize. V roce 2015 u obou zemí inflace vzrostla jen o 0,1 % a pak začala svůj růst na úroveň předchozích roků. Existují také rozdíly. V Německu úroveň ukazatele klesá postupně a vypadá jako sféra, která má velkou pozornost ze strany vedení země. Dá se to vysvětlit nespokojenosti občanů s politickými událostmi v

zemi, a proto vláda Německa se může snažit zmenšovat tempo růstu inflace více, než jak je tomu v České republice.

Z toho lze učinit závěr, že tento ukazatel je jeden z těch, které jsou nejvíce ovlivněné migrační krizí a jeho význam pro ekonomický a politický život nelze podceňovat. Tempo růstu míry inflace se rovná tempu růstu cen. A ceny ovlivňují nejen mzdy, nákupy a prodeje, ale také nálady občanů, image země pro migranty apod.

3.2.4 Míra nezaměstnanosti

Dvě následující tabulky jsou dvěma způsoby, jak je možné se podívat na zaměstnanost obyvatel. V tabulce č. 13 jsou shromážděna statistická data ohledně změny míry zaměstnanosti v nejaktivnější věkové skupině zaměstnanců v Německu. Z tabulky je vidět, že míra zaměstnanosti ročně stabilně roste. Tempo růstu je přibližně 0,4 % ročně. V roce 2016 růst byl větší než obvykle a tvořil až 0,6 %. Celkem za zkoumané období míra zaměstnanosti vzrostla o 2,1 %, což je velmi dobrou tendencí.

Ve srovnání s Českou republikou v Německu pracuje větší podíl obyvatel, ale tendence růstu jsou podobné. Tempo růstu zaměstnanosti začalo aktivně růst za podmínky migrační krize. Jednou z příčin může být růst konkurence a větší poptávka po pracovnících vysokých úrovní kvalifikace.

Je třeba zaznamenat, že celková míra nezaměstnanosti také klesá, a to přitom velmi rovnoměrně. Od roku 2011 do roku 2016 to bylo o 1,7 %. Průměrné tempo poklesu je 0,2-0,4 % ročně. Největší změna byla v roce 2016, což lze vysvětlit zaměstnáním uprchlíků po udělení azylu a skončení adaptace.

Tabulka 13: Míra zaměstnanosti ve věkové skupině 20-64 let, (v %)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Německo	76,5	76,9	77,3	77,7	78,0	78,6

Zdroj: Míra zaměstnanosti ve věkové skupině 20-64 let. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=t2020_10

Míra nezaměstnanosti v Německu je velmi nízká, obzvlášť ve srovnání s jinými zeměmi EU. Podle tabulky č. 14 v roce 2016 činila jen 4,1 procent. Úroveň nezaměstnanosti ČR je také blízká těmto číslům. Situace na trhu práce je stabilní a

zajištěna, země nyní má větší pracovní zdroje a její úroveň nezaměstnanosti kvůli zapojení migrantů do trhu práce meziročně klesá.

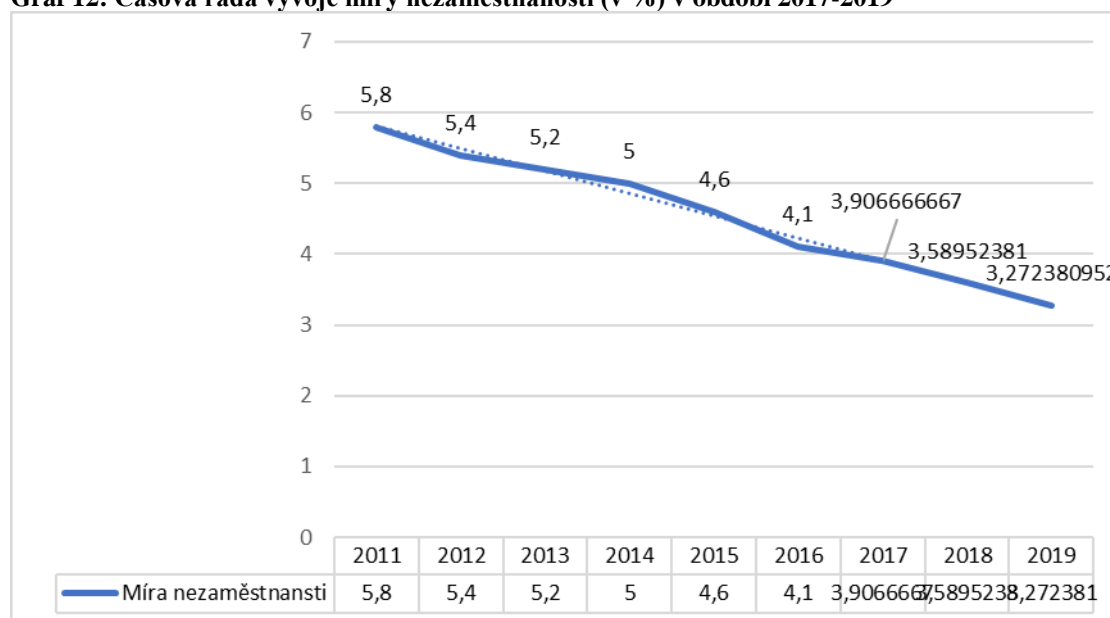
Tabulka 14: Celková míra nezaměstnanosti (v %)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Německo	5,8	5,4	5,2	5,0	4,6	4,1

Zdroj: Celková míra nezaměstnanosti. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsdec450>

Graf č. 12 ukazuje časovou řadu předpokládaného vývoje ukazatele míry nezaměstnanosti na období 2017-2019. Podle prognózy se dá očekávat

Graf 12: Časová řada vývoje míry nezaměstnanosti (v %) v období 2017-2019

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí funkce Linktrend v Excelu

Vysoká úroveň nezaměstnanosti je pro mnohé země velkým problémem. Avšak Německo našlo svůj způsob, jak překonat stárnutí populace. Je to další ukazatel, přímo propojený s migrační krizí. Kromě toho na něm je jasně vidět pozitivní vliv migrantů na ekonomiku hostitelské země. Tak podle uvedené vyšší předpokládané prognózy na období 2017-2019 se dá očekávat pokles toho ukazatele na 0,82 % oproti roku 2016.

3.2.5 Shrnutí – vliv migrační krize na ekonomické postavení Německa

Veškeré poznatky uvedené v předchozích podkapitolách výzkumné části lze shrnout do několika hlavních závěrů.

Za prvé ekonomické postavení Německa se změnilo kvůli vlivu migrační krize. Rozvoj ekonomiky země byl zpomalen růstem výdajů na nezbytná opatření spojená s migrační krizí. Ve stejnou dobu pokrok zemí v ekonomickém rozvoji nebyl zastaven. Nyní Německo má velkou šanci překonat migrační krizi a využít její silné stránky pro svůj rozvoj.

Za druhé je třeba zmínit, že tendence změny ekonomických ukazatelů Německa jsou velmi podobné jako české trendy. Tedy HDP a objem vývozu zemí rostou, zatímco objem dovozu, tempo růstu inflace a nezaměstnanost klesají. Podle provedených prognóz na období 2017-2019 se dá očekávat stoupací tendenci těchto ukazatelů.

Za třetí u zkoumaných zemí se liší postavení ve fenoménu migrační krize. Německo hraje hlavní roli v migrační krizi a jeho náklady odůvodněné migrací ročně postupně rostou. Česká republika se snaží držet neutrální pozici a uzavřené hranice. Slabší ekonomické postavení zmenšuje zájmy uprchlíků o migraci do ČR, což snižuje zátěž na ekonomiku republiky a vliv migrantů na rozvoj země.

Německo má výrazně silnější ekonomiku než Česká republika a vyšší možnosti k úspěšnému překonání krize. Tato skutečnost se projevuje v tom, že i přes ztížené podmínky migrační krize HDP v Německu vzrostlo o 13 % za šest let. Podíl dovozu zboží se postupně zmenšuje a tendence poklesu je pomalá, ale stabilní. Větší výkyvy zažívá oblast vývozu, avšak v dlouhodobém měřítku tento ukazatel se pohybuje ve správném směru.

Tempo růstu míry inflace Německa ve zkoumaném období bylo pod větší kontrolou než v ČR. Ještě před vrcholem migrační krize míra inflace zpomalovala své tempo růstu a v letech 2014-2016 se držela na úrovni pod 1 %. Tendence je stejná u obou zkoumaných zemí a velmi jasně ukazuje na snahu řízení států zachovat stabilní ceny a ekonomické postavení. Podle provedené prognózy na období 2017-2019 u obojích států se dá očekávat, že ukazatel bude vystupovat za záporného pásma a tím pádem se dá očekávat deflace. Jinak je to jenom prognóza.

Míra zaměstnanosti nejzajímavější věkové skupiny 20-64 let v Německu je vyšší než v České republice, v roce 2016 tvořila 78,6 %. Tento ekonomický ukazatel postupně roste v obou zemích, k čemuž aktivně přispívají noví pracovníci ze skupiny migrantů. Stejný vliv migranti mají na celkovou úroveň nezaměstnanosti v Německu. Úroveň

nezaměstnanosti je důležitým ukazatelem zaplnění volných pracovních míst a migrační politika země vždy byla směřovaná na snížení daného ukazatele. Fakt, že za šest let nezaměstnanost klesla o 1,7 % a dosáhla rekordní úrovně 4,1 %, je způsoben kladným vlivem zvýšení pracovních zdrojů Německa díky migrujícím lidem.

Na závěr je třeba uvést, že vedení Německa určitě dobře rozumí veškerým kladným a záporným stránkám migrace. Bohužel zatím se nachází v situaci, kdy migrační proudy jen vzrůstají kvůli válkám a ekonomické a politické nestabilitě různých zemí. Existující politika země je směřována především na adaptaci přistěhovalců a jejich využití jako levné pracovní síly. Německo se také nachází spíše ve stavu přežití krize než jejího aktivního řešení. Proto negativní důsledky migrace překáží teoreticky možnému ekonomickému rozvoji v zemi.

Na základě provedeného výzkumu lze uvést, že současné ekonomické postavení Německa je negativně ovlivněno migrační krizí. Míra takového vlivu nezastavuje rozvoj ekonomiky, ale značně zpomaluje rozvoj země a zhoršuje nálady ve společnosti. Hlavními příčinami problémů je nedostatečná míra omezení negativních vlivů (hlavně kvůli vysokým nákladům na administrativní a obranná opatření spojená s migrací). Vedení evropských zemí by nemělo podceňovat význam včasné změny migrační politiky, aby lidé stěhující se do Německa přinášeli této zemi co největší výhodu.

V následující kapitole na základě zjištěných tendencí budou popsány možné scénáře budoucího vývoje situace ve zkoumaných zemích.

4 Možné scénáře budoucího vývoje migrační krize a jejího vlivu na Českou republiku a Německo

Migrační krize se zhoršila v roce 2015 a stala se jedním z hlavních problémů Evropské unie. Ačkoli trendy naznačují, že proud arabských a afrických přistěhovalců do Evropy poněkud klesá, je nutné analyzovat všechny aspekty současného stavu v oblasti migrace a předpovědět, jaké důsledky pro Evropskou unii je třeba očekávat.

Nejčastěji se migrační krize zkoumá z ekonomického hlediska. Čeho stárnoucí evropská společnost dostane více: výhod nebo problémů? Navzdory tomu, že ve výzkumu byli prozkoumány jen ekonomické faktory zkoumaných zemí, při vytvoření scénáře byly vzaty do úvahy i jiné faktory ovlivňující prosperitu.

Z důvodu dvojího charakteru migrace lze vytvořit dva základní scénáře dvou různých směrů. První scénář se zaměřuje hlavně na pozitivní stránky migrační krize a druhý na její negativní vlivy. Jsou to dva extrémy, které vzniknou za vhodných podmínek, ale nemusí se realizovat v plném rozsahu.

Pozitivní scénář je založen na předpokladu, že migrační krize je jen časovým stavem zemí spojeným s prudkými změnami a adaptací na ně. Dlouhodobý efekt migrace v ekonomické sféře naopak je třeba hodnotit kladně.

Například země, kam nyní směřují hlavní toky migrantů, momentálně utratí velké prostředky na podporu a adaptaci příjíždějících. Přestože opatření týkající se ubytování uprchlíků a zefektivnění migrace zpočátku vyžadují z hostitelských zemí velké výdaje, dlouhodobě jsou uprchlíci a přistěhovalci nepochybně pozitivním faktorem hospodářského rozvoje. V budoucnu stejní lidé, kteří získali podporu ze strany státu, budou mu vracet peníze pomocí práce ve prospěch země, placení daní apod. Již teď je vidět, že ve zkoumaných zemích výrazně klesá úroveň nezaměstnanosti.

Fakticky se situace kolem migrační krize dá překonat pomocí správné regulace. Podle veřejně dostupných statistik prozkoumaných ve výzkumu je vidět, že růst HDP v Německu se nezastavuje a nezaměstnanost je nyní téměř nejnižší za poslední období. Je zřejmé, že německá ekonomika může tuto situaci zvládnout a využít ve svůj prospěch.

Pomoc, kterou poskytuje Německo migrantům, je určitým podnětem pro místní hospodářství, nakonec prostřednictvím migrantů se peníze vrací k německým poskytovatelům služeb – k bytovému sektoru, výrobcům potravin a oděvů.

Podle názoru příznivců pozitivního scénáře podstatná část migrantů nebude v Evropě zůstat navždy. Například sezonní pracovníci v zemědělství nebo chybějící lidé bez kvalifikace ve zdravotnictví. Je třeba si uvědomit, že krátkodobé náklady budou obrovské a zatěžující, avšak pokud bude integrace na trhu práce úspěšná, počáteční výdaje se stanou investicí do budoucna. Fakticky je jasné, že migranti přinesou ekonomické výhody Německu, ale zatím není jasné, jak brzy se to stane.

Negativní scénář je založen na předpokladu, že evropská ekonomika (včetně Německa a ČR) a tradiční způsob života migrační vlnu nezvládne.

Uprchlíci jsou obrovskou zátěží pro sociální systém a ekonomiku. Přistěhovalci z oblastí, kde je válka, jsou méně vzdělaní, a proto jsou dražší pro stát než pracovní migranti přijíždějící dříve. Podle negativních názorů ekonomika země může těžit z dostupnosti levné pracovní síly, ale ztráty občanů, kteří si musejí konkurovat s migranty na trhu práce, jsou větší než výhody. A tato nerovnost bude stále se zvyšovat a zatěžovat sociální systém.

Vzdělání je také velmi důležité. Migranti z posledních let jsou málo vzdělaní, což znamená, že budou vydělávat méně a platit menší daně a příspěvky na pokrytí různých veřejných služeb, které obdrží. Přesto migranti jsou a budou velkou zátěží pro ekonomiku, protože se na ně utratí více, než co zemi přinášejí. A problémy stárnoucího státu se zvýší v důsledku nízké kvalifikace migrantů. Podle pesimistických předpokladů reálná integrace v tom smyslu, že migrant obdrží průměrný příjem a jeho živobytí už nebude hradit stát, se nestane dříve než u třetí generace.

Migrační krize nutí utrácet více peněz na migranty a v souvislosti s tím stát musí šetřit v jiných oblastech. Negativní vztah ke konstrukci, že stát utratí peníze domácích občanů na podporu „cizích lidí“, je mezi obyvateli velmi populární myšlenkou. Opravdu, pokud stát se vyrovnává s migrační krizí, nemůže se rozvíjet v jiných oblastech.

Poslední, ale také důležitý problém, který zatím nemá ideální řešení, je nebezpečí politické radikalizace v zemích, které hostí velké množství migrantů a uprchlíků. Stát musí pracovat na tom, jak lidé vnímají migraci, jinak důsledky rozštěpení společnosti mohou být

katastrofické. Bohužel bez zásahu a kontroly dané oblasti lze očekávat snížení bezpečnosti v zemi, časté konflikty a útoky, absence adaptace migrantů na život v hostitelské zemi.

Jaký postup řešení migrační krize by byl pro Německo a Evropu nevhodnější:

1. Snížení dávek pro uprchlíky nebo vyrovnání na úroveň životního minima. Hlavním důvodem, proč by to fungovalo, je skutečnost, že náklady na dávky jako „kapesné“ pro migranty v Německu jsou mnohem větší než v sousedních zemích jako Česká republika, Slovensko apod. Určitě uprchlíci mají pro volbu Německa mnoho důvodů a výše finanční podpory je jedna z nich. Snížením dávek pro migranty stát dosáhne značných úspor v rozpočtu, což ovlivní jeho ekonomický rozvoj a postoj občanů k migrantům jen pozitivním směrem.
2. Pomoc by měla být směřována především lidem z nebezpečných oblastí, nucených k přesunu do bezpečnějších zemí. Snížení migračního proudu, který prochází hranicemi a následnou kontrolou, by také přispělo k úspoře prostředků. Hlavním úkolem podle mého názoru je uzavření vstupu uprchlíků ze zemí Maghrebu, především Maroka, Alžírsko a Tunisko, tím, že je začlení do seznamu bezpečných zemí.
3. Dále Německo by mohlo uzavřít dohodu s Tuniskem o přijímání zpět tuniských občanů, jejichž žádosti o azyl byly zamítnuty, stejně jako tomu je nyní s Tureckem. Je to těžké téma, ale politická jednání jsou velmi důležitá pro řešení migračních problémů.
4. Centralizovaná a lépe kontrolovaná deportace přispěje ke snížení počtu lidí v zemi, kteří nemohou pracovat, ale zvyšují úroveň nebezpečí. Podle zákonů německého federálního systému každá země je samostatně odpovědná za deportaci, což ztěžuje proces a zpomaluje ho. Problém by mohla vyřešit opatření pro zvýšení počtu zaměstnanců a zlepšení komunikace s různými zeměmi. Lze to vyřešit i bez nábory nových pracovníků, pokud přijetím předchozích opatření se sníží zátěž na zodpovědné instituce.
5. Další možné opatření – zvýšení „příspěvku na odchod“. Německá vláda již zahájila program dobrovolného návratu: výměnou za jednorázovou materiální pomoc v roce 2016 opustilo zemi 55 000 cizinců. Migranti, kteří byli odmítnuti v azylovém řízení, obdrží 800 eur, pokud sami opustí zemi. Nyní však tyto prostředky nestačí

na pokrytí cestovních výdajů přicházejících migrantů, což určitě ovlivňuje jejich výběr.

6. Omezení stavby mešit, snížení jejich počtů jako zabránění prosazování muslimského náboženství a omezení kulturních vlivů ze strany přistěhovalců. Vytvoření méně příznivých podmínek pro migranty hledající jen výhody pro sebe zmenší migrační proud.
7. Poslední, co je třeba zmínit, je demografický růst. I když výsledek je vidět jen z dlouhodobého hlediska, i tak je velmi důležitý. Dosavadní míra porodnosti a přirozeného přírůstku v Německu a Evropě je extrémně nízká. Návrat k potřebné úrovni může trvat 80 až 100 let, ale v současné době neexistuje žádný ekonomický model, který by mohl podpořit existenci národa bez doplnění pracovní síly. Z tohoto důvodu migrační proudy není třeba zastavovat úplně, ale je nutné snižovat jejich negativní ekonomické, sociální, kulturní a další vlivy.

Ohledně České republiky lze uvést, že současný migrační zákon, omezená finanční podpora, odmítnutí kvót dělá zemi méně lákavou pro migranty. Tato skutečnost není špatná, pokud ekonomika republiky se rozvíjí za nestabilních podmínek, nepřispívá k růstu negativních nálad ve společnosti a procesy adaptaci migrantů se rozvíjejí. Aktivní zapojení migrantů do společnosti hostitelské země, otevřenost a podpora ze strany občanů minimalizuje negativní vlivy a postoje proti lidem v nouzi nebo pracovním migrantům.

Závěr

Hlavním cílem této práce byla analýza vybraných makroekonomických ukazatelů České republiky v době před i po migrační krizi v Německu. Dalším cílem byla analýza ekonomického postavení Spolkové republiky Německo. Veškeré cíle byly splněny a přispěly k vytvoření možných scénářů budoucího vývoje migrační krize.

Tato bakalářská práce měla dvě předem stanovené hypotézy, které se během výzkumu potvrdily. Za prvé lze stanovit, že migrace opravdu je velmi složitým jevem, který nelze hodnotit jednoznačně. Vliv současných proudů migrací na život České republiky má pozitivní i negativní stránky. Dvojitý charakter migrace jako komplexního sociálně-kulturního jevu potvrzují výsledky provedeného výzkumu.

Druhá hypotéza zní: „Migrační krize je problém současnosti, který dá se řešit za pomoci nové migrační politiky“. To je také pravda, protože v současné etapě migrační krize je realitou a aktuálním problémem pro mnohé evropské země. Na druhou stranu včasné řešení krize je možné s podmínkou přezkoumání existující migrační politiky a vytvoření nové, nejlépe odpovídající skutečnosti.

Hlavním zjištěním praktické části jsou vyhodnocení ekonomického vývoje zkoumaných zemí v období migrační krize. Je třeba uvažovat, že na vývoj ekonomiky působí najednou spousta vnějších faktorů, nejen tedy migrační krize. Na základě ekonomických ukazatelů lze spíše vyhodnotit, nakolik efektivně země se rozvíjí za ztížených podmínek. Také na základě existujících údajů byly udělané časové řady vývoje vybraných makroekonomických ukazatelů na období 2017 – 2019.

Hlavním výsledkem výzkumu je zjištění, že ekonomika obou zemí se postupně rozvíjí. U některých ukazatelů dokonce tempo pozitivní změny se zvýšilo v posledních několika letech i navzdory krizi s migranty. Migrační krize určitě ztěžuje podmínky rozvoje zemí, které musejí utrácet peníze na regulační opatření, podporu a adaptaci. Avšak zatím ekonomika obou zemí nezažívá pokles nebo stagnaci. Naopak HDP České republiky kupodivu zastavil svůj pokles a míra inflace obou zemí se nachází pod 1 %. Velký pozitivní efekt migrační proudy mají na snížení míry nezaměstnanosti ve zkoumaných zemích. V roce 2016 míra nezaměstnanosti v obou zemích tvořila kolem 4 %. Ve zkoumaném období zaměstnanost vzrostla na 1,7-2,7 %. Migrační proudy téměř

neovlivňují export a import zemí, které postupně se pohybují ke zvýšení pozitivního salda. Tendence jejich změny nejsou časově vázané na změny v proudu migrací.

Pojednáním o teoretických poznatcích a analýzou makroekonomických ukazatelů v ČR a Německu vznikly dva možné scénáře budoucího vývoje. Jeden bere na zřetel především pozitivní stránky migrace a předpokládá, že Česká republika a Německo se budou snažit aktivně pracovat na vytvoření nové migrační politiky a adaptaci přistěhovalců. Druhý scénář se zaměřuje na negativní stránky migračního problému a popisuje rozvoj zemí za nepříznivého dopadu příchodu migrantů.

Podle prvního, pozitivního scénáře nová pracovní síla získaná mezi migranty bude přispívat k rozvoji hostitelské země a vykonávat ty práce, které místní obyvatelstvo už dělat nechce. Sociální pomoc státu fakticky se vrátí jako investice do místních podniků. Migranti tvoří potenciál ekonomického vývoje a pohybu a snižují celkovou úroveň nezaměstnanosti.

Ve druhém scénáři jsou vyloučeny negativní rysy migračních proudů. Podle něj země mohou očekávat problémy se zajištěním sociálních dávek pro své občany z důvodu přetížení sociálního systému. Také je třeba zmínit možné problémy s adaptací velkého počtu přistěhovalců na život a kulturu jiné země, což podle některých vědců není možné v tak velkých skupinách.

Na závěr je třeba uvést, že každý sociální jev má své pozitivní a negativní stránky. Jejich analýza by se měla opírat o krátkodobé a dlouhodobé vyhlídky. Pro Německo a Českou republiku je dnes fenomén migrace zbytečnou zátěží, která má výhody menší než výdaje. V budoucnu a se zdokonalením procesů regulace migračních toků však zkoumané země postupně díky migraci získají více kladů než záporů.

Seznam použitých zdrojů

Knížní zdroje

BALDWIN, Richard. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada, 2013. 464 s. ISBN 978-80-247-4568-8.

BARLAI, Melani. *The migrant crisis: european perspectives and national discourses*. Wien: LIT, 2017. 386 s. ISBN 978-3-643-90802-5.

BAŠTECKÁ, Bohumila. *Psychosociální krizová spolupráce*. Praha: Grada, 2013. 317 s. ISBN 978-80-247-4195-6.

BRETTELL, Caroline. *Migration theory: talking across disciplines*. New York: Routledge, 2000. 239 s. ISBN 04-159-2611-4.

DELISO, Christopher. *Migration, terrorism, and the future of a divided Europe: a continent transformed*. NY: ABC-CLIO, 2017. 284 s. ISBN 978-144-085-525-2.

FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. Praha: C.H. Beck, 2008. 179 s. ISBN 978-80-7179-939-9.

JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada, 2012. 264 s. ISBN 978-80-247-3679-2.

KLAUS, Václav. *Stěhování národů s.r.o.: stručný manuál k pochopení současné migrační krize*. Velké Přílepy: Olympia, 2015. ISBN 978-807-3764-227.

KÖNIG, Petr. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. 630 s. ISBN 978-807-4000-119.

LOUŽEK, Marek. *Evropská integrace z pohledu teorie veřejné volby*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. 206 s. ISBN 978-80-246-3064-9.

Monitoring evropské legislativy. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006. ISBN 978-807-3251-499."

TOWNSEND, Riley. *The European migrant crisis*. N.J.: Lulu.com, 2015. 170 s. ISBN 978-132-952-722-5.

Elektronické zdroje

About. *European asylum support office* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.easo.europa.eu/>

Azylová a migrační politika: Obecně k agendám EU. *Mvcr.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx>

Azylová politika. *Euroskop.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9256/sekce/azylova-politika/>

Dovoz zboží a služeb. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00004>

Hrubý domácí produkt v tržních cenách (v běžných cenách). Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00001>

Migrace do EU – historický přehled. *Euractiv.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/clanky/aktualne-v-eu/migrace-do-eu-historicky-prehled-013076/>

Migrační krize. *Evropská komise* [online]. 2016 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/migration-crisis/cs/>

Míra inflace. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00118>

Míra zaměstnanosti ve věkové skupině 20-64 let. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=t2020_10

O dokumentech Evropské unie. *Eurlex.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://www.eurlex.cz/eurlex.about.aspx>

Saldo vývozu a dovozu zboží a služeb. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00005>

Schengenská dohoda. *Mvcr.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/schengenska-dohoda.aspx>

Schengenská spolupráce. *Celnisprava.cz* [online]. 2017 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/schengenska-dohoda/Stranky/schengenska-spoluprace.aspx>

Statistika migrace a migrující populace. *Eurostat* [online]. 2017 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/cs

Supranationalism between the nation-state and international cooperation. *Academicjournals.org* [online]. 2009 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://www.academicjournals.org/journal/JPAPR/article-full-text-pdf/6A9FFA31373>

Vývoz zboží a služeb. Český statistický úřad [online]. 2017 [cit. 2018-01-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00003>